№ 58. ЧЕТВЕРГЪ 30 Мая. 30 Maja. CZWARTEK № 58.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ
по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna:
W Wilnie . rs 10
Z przesyłką — 12
Półroczna:
W Wilnie . — 5
Z przesyłką. — 6

Kwartalna:
W Wilnie . — 3
Z przesyłką. — 3 k. 50
Miesięczna . — 1
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI
we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть Оффиціальная.

С.-Петербургъ, 28 мая.

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Варшава 24 мая.

Остатки шаекъ Мыстковскаго, Плюцинскаго и Фриче, сформировавшись вновь въ составѣ до 2,800 человѣкъ, были разбиты 22-го числа отрядами ломженскимъ и остроленскимъ, причемъ графъ Толь успѣлъ перерѣзать мятежникамъ дорогу, и тѣмъ содѣйствовалъ окончательному пораженію шаекъ. Потеря мятежниковъ огромна, нѣсколько сотъ убитыхъ; наша потеря незначительна.

Варшава, 25 мая.

Генералъ Меллеръ-Закомельскій, выступивъ 18 мая вечеромъ, съ 10 ротами, 2 эскадронами и 4 орудіями, открылъ въ розниглевскихъ лѣсахъ шайку Кононовича, въ 600 человѣкъ; послѣ авангарднаго дѣла съ сотней козаковъ, Кононовичъ, поспѣшно скрывъ въ лѣсу оружіе и распустивъ мятежниковъ, самъ, съ штабомъ, бѣжалъ къ Радому, но встрѣченный у Зедлинска отрядомъ полковника Эрнрота, взятъ въ плѣнъ, вмѣстѣ съ своими помощниками, Садовскимъ и Лабенскимъ. Мятежники потеряли до 25 человѣкъ убитыми, въ томъ числѣ адъютантъ Кононовича, графъ Коморницкій; у нихъ взято 30 плѣнныхъ и 43 лошади; въ лѣсу найдено 300 косъ, около 100 ружей и вся переписка. Наша потеря состоитъ изъ 3 убитыхъ, 4 раненныхъ и 2 контуженныхъ—все казаковъ. Въ числѣ раненныхъ есаулъ Красновъ.—По конфирмаціи генерала Меллера, Кононовичъ, Садовскій и Лабенскій разстрѣляны.

Варшава, того же числа.

14-го числа, четыре колоны направлены отъ варшавско-вѣнской желѣзной дороги, для совокупнаго преслѣдованія трехтысячной шайки, собравшейся въ Лодзѣ, подъ предводительствомъ Оборскаго, Владека и Шумлянскаго. Преслѣдованіе продолжалось до самой прусской границы, гдѣ у Хоча *) и окончено 20 числа. Во время преслѣдованія были два горачихъ дѣла: подполковника Бремзена—у Грохова, и полковника Гагенмейстера—у Гродзищъ. Шайка, понеся большія потери убитыми и раненными, почти совершенно разбрелась; у мятежниковъ забрано до 200 плѣнныхъ и многія оружія. Оборскій и Владекъ тяжело ранены. Наша потеря незначительна. (Сѣв. Поч.)

Предположеніе наше, высказанное въ послѣднемъ нумерѣ, что отсутствіе донесеній о военныхъ дѣйствіяхъ въ Польшѣ и западныхъ губерніяхъ доказываетъ ослабленіе тамъ мятежа, подтверждается.

Изъ полученныхъ сегодня донесеній новаго начальника виленскаго военнаго округа, генерала отъ инфантеріи Муравьева, видно, что дѣйствія нашихъ войскъ въ настоящее время уже направлены къ окончательному очищенію края отъ бродящихъ еще шаекъ и что мятежники стараются болѣе всего избѣгать встрѣчъ съ нашими войсками, принимая бой только при невозможности отступить, но тогда ужь дерутся съ ожесточеніемъ.

Такимъ образомъ одна изъ колоннъ, посланныхъ для очищенія отъ мятежническихъ шаекъ виленскаго, новоалександровскаго и вилькомірскаго уѣздовъ, состоявшая изъ двухъ ротъ лейбъ-гвардіи финляндскаго полка, подъ начальствомъ полковника Михайловскаго, настигла на границахъ поневѣжскаго уѣзда шайку въ 900 человѣкъ и разбила ее на голову. Мятежники пытались держаться, сначала въ завалахъ, а потомъ въ баракахъ, устроенныхъ въ лѣсу, подъ прикритіемъ едва проходимаго болота, но были выбиты и преслѣдуемы съ 5 час. утра до 2 час. по полудни. У непріятеля убито 90 человѣкъ, число раненыхъ неизвѣетно; отбито оружіе, лошади и значительные запасы продовольствія. Съ нашей стороны убито 2 рядовыхъ; ранены легко: полковникъ Михайловскій, капитанъ Васильевъ и 13 нижнихъ чиновъ.

(Сѣв. Поч.)

ИЗВѢСТІЯ О ВОЗНИКШИХЪ БЕЗПОРЯДКАХЪ ВЪ ЮГО-ЗАПАДНЫХЪ ГУБЕРНІЯХЪ.
отъ 16 мая.

Отъ начальника Овручскаго отряда полковника Зволинскаго получено подробное донесеніе о дѣлѣ съ инсургентами въ Христиновскихъ лѣсахъ, 5 мая, о которомъ имѣлось телеграфное увѣдомленіе отъ начальника Волынской губерніи.

4 мая, по распоряженію полковника Зволинскаго, колонна изъ 4 линейной роты, взвода стрѣлковъ Кременчугскаго пѣхотнаго полка и 40 козаковъ донскаго N 37 полка, подъ начальствомъ маіора Пржевалинскаго, выступила изъ г. Овруча, и двигаясь чрезъ с. Черниковку, Клочки, Дорогинь, Залѣсы, Рудню и Трезню, получила свѣдѣніе отъ высланныхъ впередъ съ хорунжимъ Поляковымъ козаковъ, что близъ с. Давидки, въ Бабьемъ лѣсу, скрывалась шайка, въ числѣ болѣе 200 человѣкъ, за которыми слѣдилъ хорунжій Поляковъ. Козаки отбили у инсургентовъ 11 лошадей, но по густотѣ лѣса преслѣдовать шайки не могли. Двигаясь вслѣдъ за мятежниками къ Гутѣ Христиновской, маіоръ Пржевалинскій узналъ отъ жителей, что шайка направилась къ Москалевкѣ. Посадивъ людей на подводы, маіоръ Пржевалинскій быстро настигъ шайку въ лѣсахъ близъ Москалевки. Разсыпавъ стрѣлковъ и оставивъ взводъ 4-й линейной роты при ранцахъ и вещахъ нѣсколько сзади, маіоръ Пржевалинскій прикрылъ правый свой флангъ козаками и двинулся въ лѣсъ. Пройдя около версты, отрядъ былъ встрѣченъ выстрѣломъ съ пикета, выставленнаго инсургентами и вслѣдъ за тѣмъ завязалась сильная перестрѣлка. Передовая часть мятежниковъ отступила отъ сильнаго огня стрѣлковъ, но въ это же время противъ лѣваго нашего фланга, показались большія массы инсургентовъ. Лѣвый флангъ цѣпи, поддержанный резервомъ, отразилъ натискъ мятежниковъ и цѣпь съ крикомъ „ура" бросилась впередъ. Инсургенты отступили и засѣли за завалы, откуда открыли сильную пальбу, но стрѣлки, видя инсургентовъ хорошо прикрытыми, не тратя времени на перестрѣлку, ударили въ штыки, а козаки бросились во флангъ инсургентамъ, которые обратились въ полное бѣгство, оставивъ на мѣстѣ болѣе 30 убитыхъ и 31 плѣнныхъ, въ томъ числѣ 16 раненныхъ, много лошадей и разнаго имущества, медикаментовъ и съѣстныхъ припасовъ.

Остальные мятежники совершенно разсѣялись по лѣсу, такъ что цѣпь, идя впередъ, не замѣчала уже никого предъ собою. Съ наступленіемъ темноты, маіоръ Пржевалинскій возвратился на ночлегъ въ Москалевку.

Съ нашей стороны убито Кременчугскаго полка рядовыхъ 4. Раненъ храбрый хорунжій Поляковъ (съ потерею правой ноги, отнятой ниже колѣна, при операціи,) рядовыхъ 4 и козакъ 1.

Маіоръ Пржевалинскій, донося о разбитіи шайки, отзывается съ собственною похвалою о поручикѣ Кременчугскаго полка Яблонскомъ, хорунжемъ Поляковѣ и юнкерѣ донскаго N 37 полка Козинцевѣ, особенно отличившихся.

По полученнымъ свѣдѣніямъ шайка эта состояла подъ предводительствомъ Врублевскаго и разбѣжавшіеся инсургенты забраны колоннами изъ Мозыря и Рѣчицы.

Другимъ донесеніемъ отъ 13 мая полковникъ Зволинскій увѣдомляетъ о произведенныхъ по всѣмъ направленіямъ поискахъ въ Радомысльскомъ уѣздѣ 5-ю колоннами изъ Хабнаго, Чернобыля, Бородянки, Радомысля и Малина одновременно къ Иванкову, сохраняя постоянное сообщеніе между колоннами. Это движеніе совершенно удостовѣрило, что появившіеся въ концѣ апрѣля въ Радомысльскомъ уѣздѣ шайки окончательно разсѣяны.

Слухи о сборѣ шаекъ въ Балтскомъ уѣздѣ не оправдываются. Спокойствіе нарушено тамъ не было и по сдѣланнымъ поискамъ мятежныхъ шаекъ не открыто.

Въ Литинскомъ уѣздѣ показалась съ сѣвера шайка, которая по слухамъ перешла туда изъ Волынской губерніи. По предположеніямъ, довольно вѣроятнымъ, эта шайка есть ничто иное, какъ остатки разбитыхъ около Мирополя мятежниковъ, подъ начальствомъ Ружицкаго, усиленные вновь присоединившимися къ нимъ повстанцами. (Кіев. Тел.)

Именные Высочайше указы, данные правительствующему сенату:

Мая 20. „Витебскаго гражданскаго губернатора, дѣйствительнаго статскаго совѣтника **ОГОЛИНА** Всемилостивѣйше увольняемъ отъ настоящей должности, согласно прошенію его, по разстроенному здоровью, съ причисленіемъ къ министерству внутреннихъ дѣлъ."

Мая 20. „Произведенному сего числа изъ полковниковъ въ генералъ-маіоры **БЕРЕВКИНУ** 2-му Всемилостивѣйше повелѣваемъ быть военнымъ губернаторомъ города Витебска и витебскимъ гражданскимъ губернаторомъ."

— Виленскій губернскій контролеръ статскій совѣтникъ **ЗАБОРОВСКІЙ** назначенъ Оренбургскимъ губернскимъ контролеромъ.

— Журналистъ Виленскаго уѣзднаго казначейства, губ. секр. Бернарда **КОПЕЦЬ**, назначенъ исп. д. помощника Виленскаго казначея.

ПОЛОЖЕНІЕ
ОБЪ ОСНОВНЫХЪ УСЛОВІЯХЪ ДЛЯ УСТРОЙСТВА ДИНАБУРГО-ВИТЕБСКОЙ ЖЕЛѢЗНОЙ ДОРОГИ.
(Окончаніе.)

21. Управленіе дѣлами по устройству дороги и эксплоатаціи, а равно охраненіе книгъ и счетоводства по сей послѣдней, поручаются компаніею агентству изъ трехъ директоровъ, въ числѣ которыхъ по крайней мѣрѣ одинъ долженъ быть русскій подданный.

Мѣстопребываніе сего агентства назначается въ городѣ Ригѣ.

Агентство имѣетъ полномочіе компаніи и есть ея представитель, какъ въ отношеніи къ россійскому правительству и служебнымъ онаго дѣятелямъ, такъ въ отношеніи къ частнымъ лицамъ и всѣмъ служащимъ по желѣзной дорогѣ; посему, по дѣламъ, до сей дороги касающимся, надлежитъ обращаться въ агентство, коего дѣйствія, въ предѣлахъ даннаго полномочія совершенныя, обязательны для компаніи.

Агентство имѣетъ соблюдать законы имперіи и удовлетворять указаніямъ и требованіямъ россійскаго правительства и главнаго управленія путей сообщенія въ согласности съ настоящими условіями.

Завѣдываніе линіею ввѣряется начальнику эксплоатаціи, назначаемому агентствомъ съ предварительнаго одобренія главноуправляющаго путями сообщенія.

Начальникъ эксплоатаціи состоитъ подъ начальствомъ представляющаго компанію агентства.

22. Въ случаѣ неудовольствія компаніи на главное управленіе путей сообщенія и публичныхъ зданій, агентству предоставляется подать просьбу главноуправляющему, который вноситъ оную, съ надлежащимъ объясненіемъ, въ комитетъ министровъ, по разсмотрѣніи коимъ,

*) Верстахъ въ 25 къ сѣверу отъ Калиша.

T R E Ś Ć

Część Urzędowa.

St.-Petersburg 28 maja.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Warszawa 24 maja.

Szczątki band Mystkowskiego, Plucińskiego i Fryczego, uorganizowawszy się na nowo w Ostrowie, w liczbie do 2,800, zostały rozbite 22 przez oddziały Łomżyński i Ostrołęcki, przy czém hr. Toll przerznął powstańcom drogę i tém przyczynił się do ostatecznéj porażki. Strata powstańców bardzo wielka, kilkuset zabitych; strata w wojsku nieznacząca.

Warszawa, 25 maja.

Jenerał Meller-Zakomelski, wyszedłszy d. 18 maja wieczorem, z 10 rotami, 2 szwadronami i 4 działami, wykrył w lasach rozniglewskich bandę Kononowicza, z 600 ludzi złożoną; po rozprawie awangardy składającéj się z seciny kozaków, Kononowicz pośpiesznie ukrył w lesie broń i rozpuściwszy powstańców, sam ze sztabem uciekał do Radomia, lecz spotkany pod Jedlińskiem przez oddział półkownika Ernrota, zabrany został w niewolę razem ze swymi pomocnikami Sadowskim i Łabenckim. Powstańcy stracili około 25 zabitych, w téj liczbie adjutant Kononowicza hrab. Komornickiego, 30 jeńców i 43 koni, w lesie znaleziono 300 kos, blizko 100 fuzij i całą korrespondencję. W wojsku zabito 3, raniono 4 i kontuzjowano 2 — wszystko kozaków. W liczbie rannych jest essauł Krasnow.—Po konfirmacji jenerała Mellera, Kononowicz, Sadowski i Łabencki zostali rozstrzelani.

Warszawa, tegoż dnia.

Dnia 14 tegoż miesiąca, wysłano 4 kolumny od żelaznéj drogi warszawsko-wiedeńskiéj, dla ścigania trzytysiącznéj bandy, która ukazała się w Łodzi pod dowództwem Oborskiego, Władka i Szumlańskiego. Ściganie ciągnęło się aż do granicy pruskiéj, gdzie pod Choczem *), zostało przerwane dnia 20-go. W czasie ścigania stoczyły się dwie gorące utarczki: podpółkownika Bremzena—pod Grochowem i półkownika Hagenmejstra pod Grodziszczami. Banda poniosłszy wielkie straty w zabitych i rannych prawie zupełnie pierzchnęła; u powstańców zabrano do 200 jeńców i wiele broni. Oborski i Władek ciężko ranni. Strata w wojsku nieznacząca. (Pocz. Półn.)

W „Poczcie Północnéj" wydrukowano:

Mniemanie nasze wypowiedziane w ostatnim numerze, iż nieotrzymywanie doniesień o czynnościach wojennych w Polsce i w gub. zachodnich, dowodzi osłabnięcia tam powstania,—sprawdza się.

Z otrzymanych dziś doniesień nowego naczelnika wileńskiego okręgu wojennego, jenerała piechoty Murawjewa, widać, iż działania wojsk obecnie zdążają już do ostatecznego oczyszczenia kraju od band powstańczych i że buntownicy usiłują unikać spotkań z wojskiem, przyjmując bitwę tylko przy niemożebności cofania się, lecz wówczas biją się z zawziętością.

Tak jedna z kolumn wysłanych dla oczyszczenia Wileńskiego, nowoaleksandrowskiego i wiłkomierskiego powiatów, składająca się z 2 rot l. g. finlandzkiego pułku pod dowództwem półkownika Michajłowskiego napadła na granicach poniewiezkiego powiatu bandę z 900 ludzi i rozbiła ją zupełnie. Powstańcy probowali utrzymać się, z początku w okopach, a potem w szańcach urządzonych w lesie, osłoniętych nieprzebytém błotem, lecz zostali wyparci i ścigani od 5 zrana do 2 po południu. U nieprzyjaciela zabito 90 ludzi; liczba rannych niewiadoma. Odebrano broń, konie i znaczne zapasy żywności. W wojsku zabito 2, raniony lekko półkownik Michajłowski, kapitan Wasiljew i 13 żołnierzy.

WIADOMOŚCI O NIEPORZĄDKACH W GUBERNJACH POŁUDNIOWO-ZACHODNICH z d. 16 MAJA 1863 ROKU.

Od naczelnika oddziału owruckiego półkownika Zwolińskiego otrzymano szczegółowe doniesienie o rozprawie z powstańcami w lasach chrystynowskich 5 maja, o czém uprzednio telegrafował naczelnik gubernji wołyńskiéj.

4 maja z rozporządzenia półk. Zwolińskiego, kolumna z 4-téj roty linjowéj, plutonu strzelców kremeńczugskiego półku piechoty i 40 kozaków dońskich N. 37 półku pod dowództwem majora Przewalińskiego wyszła z Owrucza i idąc przez Czernihówkę, Kłoczki, Dorogin, Zalesy, Rudnię, Treznię, dowiedziała się od wysłanych przodem z chorążym Polakowem kozaków, iż blisko wsi Dawidki w Babim Lesie ukrywało się z górą 200 powstańców, za którymi śledził chorąży Polakow. Kozacy odebrali u powstańców 11 koni, lecz w gęstym lesie ścigać ich nie mogli. Idąc w ślad za powstańcami do Huty Chrystynowskiéj, major Przewaliński dowiedział się, iż banda poszła do Moskalówki; wsadziwszy ludzi na podwody, rychło ją napędził w lasach, rozsypał łańcuch strzelców i zostawiwszy pluton 4-éj roty linjowéj przy amunicji cokolwiek opodal za sobą, major Przewaliński przykrył prawe swoje skrzydło kozakami i ruszył w głąb lasu. Przeszedłszy z wiorstę oddział został spotkany strzałem pikiety powstańczéj i zaraz poczęła się silna utarczka. Przodowa część powstańców cofnęła się przed silnym ogniem strzelców, lecz jednocześnie wprost naszego lewego skrzydła ukazały się wielkie massy powstańców.— Lewe skrzydło łańcucha podtrzymane przez rezerwę, odparło nacieranie powstańców i łańcuch z krzykiem „ura" rzucił się naprzód. Powstańcy cofnęli się i siedli za okopy skąd rozpoczęli silny ogień, lecz strzelcy widząc, iż powstańcy są silnie bronieni, nie tracąc czasu na strzelanie uderzyli na bagnety, a kozacy natarli na skrzydło tak, iż powstańcy poczęli uciekać, zostawiwszy na miejscu z górą 30 zabitych i 31 jeńców w téj liczbie 16 rannych, wiele koni i różnych rzeczy, lekarstw i przedmiotów żywności.

Pozostali powstańcy rozpierzchli się po lesie, tak, iż łańcuch idąc naprzód niepostrzegł nikogo przed sobą — o zmroku maj. Przewaliński powrócił na noc do Moskalówki.

W wojsku zabito 4 szeregowców, raniony waleczny chorąży Polakow (ze stratą prawéj nogi odciętéj niżéj kolana przy operacji) szeregowców 4 i 1 kozak.

Major Przewaliński, donosząc o rozbiciu bandy, ze szczególną pochwałą odzywa się o poruczniku kremieńczugskiego półku Jabłońskim, chorążym Polakowie i junkrze dońskiego N. 37 półku Kozincowie, którzy się szczególnie odznaczyli.

Podług wiadomości bandą tą dowodził Wróblewski i uciekający powstańcy zostali pochwytani przez kolumny z Mozyrza i Rzeczycy.

13-go maja półkownik Zwoliński donosi o poszukiwaniach w radomyślskim powiecie przez 5 kolumn z Chabnego, Czernobyla, Borodianki, Radomyśla i Malina, jednocześnie też do Iwanowa, przy ciągłéj komunikacji pomiędzy kolumnami. Te poszukiwania w zupełności przekonały, iż bandy, które ię ukazały w powiecie radomyślskim pod koniec kwietnia zostały rozpędzone ostatecznie.

Wieści o zbieraniu się band w pow. bałckim niesprawdzają się. Spokój nie był tam zakłócony i band powstańczych nie znaleziono.

W pow. lityńskim ukazała się na północy banda, która przeszła tam z gubernji wołyńskiéj. Wedle prawdopodobieństwa, banda ta składała się z resztek rozbitych pod Miropolem powstańców pod dowództwem Rużyckiego wzmocnionych nieco przez nowo-przybyłych. (Tel. Kijow.)

Najwyższe ukazy imienne dane senatowi rządzącemu:

Dnia 20 maja. „Witebskiego cywilnego gubernatora, rzeczywistego radcę stanu **OGOLINA**, Najmiłościwiéj uwalniamy od obowiązków niniejszych, zgodnie z jego własną prośbą, z powodu zrujnowanego zdrowia z zaliczeniem do ministerjum spraw wewnętrznych."

Dnia 20 maja. „Posuniętemu tegoż dnia z rangi półkownika na jenerał-majora **WEREWKINOWI** 2-mu, Najmiłościwiéj rozkazujemy zostać wojennym gubernatorem m. Witebska i witebskim gubernatorem cywilnym."

Wileński gubernjalny kontroler, radca stanu **ZABOROWSKI**, został mianowany orenburgskim kontrolerem gubernjalnym.

— Żurnalista wileńskiéj powiatowéj kassy Bernard **KOPEĆ**, mianowany został pomocnikiem kassjera wileńskiego.

U S T A W A
O WARUNKACH ZASADNICZYCH DLA ZBUDOWANIA DYNEBURSKO-WITEBSKIEJ DROGI ŻELAZNEJ.
(Dokończenie.)

21, Administracja budowy drogi i eksploatacji tudzież prowadzenie ksiąg i rachunków w tym względzie, polecają się przez kompanję agenturze z 3 dyrektorów, w liczbie których przynajmniéj jeden powinien być rossyjski poddany.

Agentura znajdować się będzie w Rydze.

Agentura posiada pełnomocnictwo spółki i jest jéj przedstawicielem tak w obec rządu rossyjskiego i jego agentów, jako też w obec osób prywatnych i wszystkich służących na linji żelaznéj drogi; przeto w sprawach dotyczących téj drogi należy się udawać do agentury, któréj czynności w granicach danego jéj pełnomocnictwa są obowiązujące dla spółki.

Agentura powinna uważać prawa rossyjskie, i czynić zadosyć wymaganiom rządu possyjskiego i zarządu głównego dróg, stosownie do przepisów niniejszych.

Zawiadywanie linją oddaje się naczelnikowi eksploatacji, mianowanemu od agentury za uchwałą głównozarządzającego drogami i komunikacjami.

Naczelnik eksploatacji zostaje pod zwierzchnictwem agentury jako przedstawiciela spółki.

22. W razie niezadowolenia spółki z głównego zarządu dróg, agentura może podać prośbę do główno-zarządzającego, który z należytém objaśnieniem składa takową do komitetu ministrów, skąd po upływie miesiąca przedsta-

*) 25 wiorst na północ od Kalisza.

дѣло представляется въ мѣсячный срокъ на окончательное разрѣшеніе **ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА.**

23. Въ случаѣ, когда компанія признаетъ нужнымъ устроить какія либо новыя дороги для удобнѣйшаго сообщенія желѣзнаго пути съ окружающими мѣстностями, она обязана испрашивать, по каждой проектируемой новой дорогѣ, согласія главноуправляющаго путями сообщенія.

24. Компаніи предоставляется право учреждать и содержать пароходство по рѣкѣ западной Двинѣ и ея притокамъ, съ соблюденіемъ лишь правилъ и узаконеній, для рѣчнаго пароходства постановленныхъ.

25. Въ предупрежденіе вреднаго совмѣстничества, никакая новая желѣзная дорога, начинающаяся отъ одной изъ точекъ динабурго-витебской дороги, и подходящая къ другому мѣсту той же дороги, не будетъ разрѣшена въ теченіи двадцати лѣтъ со времени воспослѣдованія Высочайшаго утвержденія настоящаго положенія, развѣ только по высшимъ торговымъ или инымъ государственнымъ уваженіямъ, признаннымъ правительствомъ заслуживающими особаго вниманія.

Въ такихъ случаяхъ компаніи предоставлено будетъ преимущественно для устройства сихъ дорогъ дозволеніе, при одинаковыхъ съ другими предлагателями условіяхъ.

26. Если бы компанія не исполнила или неокончила въ назначенный для того срокъ работъ, на нее возложенныхъ, или не выполнила прочихъ обязанностей, настоящимъ положеніемъ на нее налагаемыхъ, то, за исключеніемъ особенно важныхъ случаевъ, какъ-то, войны, блокады и другихъ общественныхъ бѣдствій, она подвергается взысканію, какъ ниже изложено.

По истеченіи шести мѣсяцевъ со дня перваго объявленія компаніи главноуправляющимъ путями сообщенія и публичными зданіями о неисполненныхъ компаніею условіяхъ, сдѣлано будетъ ей вторичное предостереженіе, и если по истеченіи новаго шестимѣсячнаго срока требованія правительства не будутъ удовлетворены, то сіе послѣднее вступаетъ во владѣніе всѣми уже оконченными и еще неоконченными частями желѣзной дороги, а также матеріалами, для окончанія линіи приготовленными. Все это правительство обязывается обратить въ продажу съ торговъ и за тѣмъ предоставить въ полное компаніи вознагражденіе: или полученія всей суммы, на торгахъ состоявшейся, или же полученія отъ правительства въ теченіи остальнаго срока, компаніи для владѣнія дорогою § 4 сего положенія назначеннаго, по пяти съ одною двѣнадцатою процентовъ на сумму, въ какую всѣ произведенныя компаніею работы будутъ оцѣнены посредниками изъ экспертовъ.

Посредники сіи будутъ обязаны принять въ основаніе своихъ исчисленій отношеніе доли предпріятія, приведенной въ исполненіе, къ капиталу два мильона шестьсотъ тысячъ фунтовъ стерлинговъ, предназначенному на сооруженіе всей линіи.

Проценты эти правительство имѣетъ уплачивать компаніи и въ такомъ случаѣ, если бы къ торгамъ не явилось покупателей; но отъ усмотрѣнія онаго зависитъ, вмѣсто платежа компаніи вышеупомянутыхъ процентовъ, уплатить весь капиталъ, оцѣнкою посредниковъ экспертовъ опредѣленный.

27. По истеченіи первыхъ сорока лѣтъ со дня окончанія шестилѣтняго срока, опредѣленнаго (§ 1) на выполненіе работъ, правительство имѣетъ во всякое время право на выкупъ всей линіи динабурго-витебской желѣзной дороги.

Для опредѣленія цѣны выкупа принимается совокупность чистыхъ доходовъ всей линіи за семь предшествующихъ сему выкупу лѣтъ; изъ суммы этой вычитается итогъ чистыхъ доходовъ двухъ наименѣе прибыльныхъ годовъ и за тѣмъ выводится средній, чистый годовой доходъ остальныхъ пяти лѣтъ.

Выведенный такимъ образомъ средній доходъ правительство обязано будетъ, въ случаѣ выкупа, выплачивать ежегодно компаніи, по полугодіямъ, въ теченіи остальнаго времени восьмидесяти-пяти-лѣтняго срока, § 4 опредѣленнаго.

Сумма эта не можетъ ни въ какомъ случаѣ быть менѣе чистаго дохода послѣдняго изъ семи лѣтъ, принятыхъ для сравненія, и не менѣе ежегодной суммы процентовъ, обезпеченныхъ правительствомъ по § 5.

Подлинное подписали:

По довѣренности гг. *Фрюлингъ* и *Гешенъ*, И. Г. *Шепелеръ*. Министръ финансовъ, статсъ-секретарь *Рейтернъ*. Исправляющій должность главноуправляющаго путями сообщенія и публичными зданіями, инженеръ-генералъ-лейтенантъ *Мельниковъ*. (Сѣв. Поч.)

Царство Польское все занято русскими войсками; оно состоитъ на военномъ положеніи, то-есть, въ важнѣйшихъ случаяхъ подлежитъ вѣдѣнію военныхъ властей и дѣйствію военныхъ законовъ; въ немъ существуютъ сверхъ того правильныя, организованныя гражданскія власти, обязанныя содѣйствовать военнымъ властямъ въ возстановленіи порядка. Въ немъ многочисленнѣйшая часть населенія, крестьяне, если и не расположены дѣятельно помогать, то какъ нельзя болѣе готовы были покоряться этимъ законнымъ властямъ; самая промышленная часть населенія, евреи, долгое время колебались, и могли легко перейдти на сторону законной власти. Остаются затѣмъ только ксендзы, паны и шляхта, которые, дѣйствительно, выставили изъ среды своей вооруженныя мятежническія шайки. Но эти шайки, даже и въ общей своей совокупности, такъ малочисленны, что большею частію принуждены скрываться въ лѣсахъ; при каждой встрѣчѣ съ русскими войсками онѣ терпятъ пораженіе и разсѣваются, и до сихъ поръ не успѣли еще завладѣть ни однимъ городомъ, не успѣли утвердиться ни въ одномъ укрѣпленномъ мѣстѣ. И однако, при такихъ условіяхъ, тамъ гдѣ должна была бы дѣйствовать одна только власть законнаго Государя и поставленныхъ отъ него начальниковъ, дѣйствуетъ и распоряжается еще другая власть, власть какого-то тайнаго комитета, дѣйствуетъ и распоряжается явно, собираетъ налоги, созываетъ вооруженныя шайки, даетъ разрѣшеніе на изданіе журналовъ, дѣлаетъ имъ предостереженія, издаетъ законы и постановленія, печатаетъ свой „официяльный журналъ" и свои воззванія, приговариваетъ кого хочетъ къ смерти и приводитъ въ исполненіе свои приговоры. Итъ это тайный комитетъ существуетъ въ Варшавѣ, къ которой не смѣютъ и приближаться вооруженныя шайки, въ Варшавѣ, гдѣ сосредоточены всѣ власти и начальства, непосредственно поставленныя отъ русскаго Царя. И члены этого комитета до сихъ поръ еще не узнаны; власть его, повидимому, безпрепятственно простирается на весь край. Г. Россель, корреспондентъ Times, въ письмѣ, напечатанномъ нами вчера, свидѣтельствуетъ о власти варшавскаго комитета надъ всею страной. Хотя почты, желѣзныя дороги и телеграфы находятся въ рукахъ русскаго правительства, но приказы варшавскаго комитета дѣлаются извѣстными въ Краковѣ прежде нежели могуутъ придти по почтѣ, а письма получаются регулярно. Русскіе путешественники должны запасаться паспортами отъ тайнаго правительства, безъ которыхъ даже по желѣзнымъ дорогамъ ѣздить не безопасно. Законная полиція, при военномъ положеніи, менѣе требовательна относительно путешественниковъ въ Варшавѣ чѣмъ въ Краковѣ, гдѣ однако же нѣтъ военнаго положенія и австрійскимъ властямъ почти нечего опасаться. Объ этомъ контрастѣ между либерализмомъ варшавской полиціи и строгостью полиціи краковской говорятъ съ похвалою корреспонденты враждебной намъ газеты Wanderer, Бывало ли когда-нибудь на свѣтѣ что-либо подобное? На памяти исторіи было много народныхъ возстаній, среди которыхъ рядомъ съ законнымъ правительствомъ утверждалось еще другое; но это бывало при совершенно другихъ условіяхъ и обстоятельствахъ; это бывало, когда вся масса народа становилась противъ законнаго правительства, когда оно не могло опереться и на войско, когда вся установленная имъ администрація приходила въ разстройство, когда противная сторона могла противоставить его войскамъ равносильныя арміи и открыто вытѣснить его изъ городовъ и цѣлыхъ областей. Но такого двоевластія, какое существуетъ теперь въ Польшѣ, никогда и не бывало. Русскія ли военныя власти и русскія ли войска виною такого чудовищнаго явленія? Конечно, нѣтъ, и слѣдовательно остается только одно предположеніе, что польскіе паны и польскіе шляхтичи, изъ которыхъ исключительно организованы всѣ гражданскія власти, имѣютъ возможность, на всѣхъ степеняхъ управленія, противодѣйствовать русскимъ военнымъ начальствамъ или же ослабять силу всѣхъ ихъ распоряженій, дѣйствуя такъ по большей части или изъ страха предъ революціоннымъ комитетомъ и подсылаемымъ имъ убійцами, или изъ расчета, что только при существованіи мятежа русское правительство принуждено будетъ сдѣлать значительныя уступки въ пользу польской національности. Чего добраго? При такомъ порядкѣ вещей дѣло можетъ естественнымъ путемъ дойдти до того, что русскія войска не будутъ находить себѣ продовольствія въ мѣстахъ, которыми надобно будетъ имъ проходить для преслѣдованія непріятеля, и военныя дѣйствія, по этой только причинѣ, безъ всякаго перемирія, могутъ прекратиться сами собою, не говоря уже о возможности того случая, что войска не будутъ получать своевременно своего жалованья за истощеніемъ денежныхъ средствъ въ казнѣ Царства.

Какъ ни возмутительно для русскаго народнаго чувства, что нашего Русскаго Царя, вѣнчаннаго и превознесеннаго представителя всей Русской земли, западныя державы намѣревались поставить на одинъ уровень съ какимъ-то тайнымъ комитетомъ, предлагая заключить съ нимъ перемиріе; однако же мы должны сознаться, что западныя державы могутъ нѣкоторымъ образомъ считать себя въ правѣ на это: безъ существующаго въ Польшѣ двоевластія, кому могла бы придти въ голову безумная мысль о перемиріи между Россіей и укрывающимися въ лѣсахъ шайками повстанцевъ? Да не исчезли ли бы давнымъ-давно и сами эти шайки? Итакъ *дѣйствительное* сосредоточеніе всѣхъ властей края въ рукахъ русскихъ военачальниковъ, до времени окончательнаго его замиренія, дѣйствительное и безусловное подчиненіе имъ тѣхъ гражданскихъ начальниковъ, для замѣщенія должности которыхъ не нашлось бы вполнѣ способныхъ русскихъ людей, вотъ единственный отвѣтъ, который должна, кажется, дать Россія на предложенія о перемиріи: тогда разомъ оказалось бы, что не съ кѣмъ и заключать перемиріе, и вся задача состояла бы лишь въ томъ, чтобъ установить на будущее время такой порядокъ вещей, который бы равно соотвѣтствовалъ интересамъ и Польши, и Россіи, и цѣлой Европы.

(МОСК. ВѢДОМ. Н. 113).

---

wia się na ostateczne rozwiązanie CESARZA JEGO MOŚCI.

23. W razie jeśli spółka zapotrzebuje urządzić nowe drogi dla łatwiejszéj komunikacji drogi żelaznéj z okolicami, to powinna prosić rozwiązania na każdą taką drogę od głównozarządzającego drogami i komunikacjami.

24. Spółka ma prawo urządzać i utrzymywać parostatki na Dźwinie zachodniéj i rzekach do niéj wpadających, dla parowych komunikacij rzecznych.

25. Dla uchylenia szkodliwego współubiegania się, żadna nowa droga żelazna zaczynająca się od jednego z punktów dynebursko-witebskiéj drogi i dochodząca do tejże drogi w innym punkcie niebędzie pozwolona, w przeciągu 20 lat od daty Najwyższego zatwierdzenia ustawy niniejszéj, chyba tylko z wyższych handlowych lub innych państwowych względów zasługujących na szczególną uwagę rządu.

W takich razach spółka będzie miała pierwszeństwo do budowania tych dróg przy jednostajnych z innymi kontrahentami warunkach.

26. Jeśliby spółka niewykonała lub nieskończyła w naznaczonym terminie robot przedsięwziętych, albo nie wypełniła innych zobowiązań przyjętych w skutek przepisów obecnych, wówczas za wyłączeniem szczególnie ważnych wypadków jako to: wojny, blokady i innych nieszczęść ogólnych, podlega karom niżéj poszczególnionym.

Po upływie 6 miesięcy od dnia pierwszego ogłoszenia spółce przez głównozarządzającego drogami i komunikacjami, o niewypełnionych przez spółkę warunkach, wyszle się jéj powtórne ostrzeżenie, jeśli po upływie nowego 6-cio miesięcznego terminu wymagania rządu niebędą zaspokojone, wówczas ten ostatni wchodzi we władanie wszystkiemi już skończonemi i nieskończonemi częściami drogi żelaznéj, oraz materjałami do skończenia linji przygotowanemi. Wszystko to rząd obowiązuje się zlicytować i następnie dać wynagrodzenie spółce: albo z całéj summy otrzymanéj na licytacji, albo z opłatą od rządu w ciągu pozostałego terminu władania drogą przez spółkę § 4-ym ustawy niniejszéj przeznaczonego po $5^{1}/_{12}$ procentów od summy, na jaką będą ocenione wszystkie roboty spółki przez pośredników wybranych z biegłych.

Pośrednicy ci będą obowiązani przyjąć za zasadę swych wyliczeń, stosunek części swego przedsęwzięcia już wykonanéj, do kapitału 2,600,000 funtów szterlingów przeznaczonego na pobudowanie całéj linji.

Procenta takowe rząd obowiązuje się opłacać spółce i w takim razie gdyby na licytację niestanęli kontrahenci; lecz od uznania onego zależy, zamiast opłaty spółce rzeczonych procentów zapłacić cały kapitał, szacunkiem pośredników biegłych oznaczony.

27. Po upływie pierwszych 40 lat od upływu sześcioletniego terminu oznaczonego (w § 1) do wykonania robot, rząd ma w każdym czasie prawo wykupić całą linję dynebursko-witebskiéj żelaznéj drogi.

Dla oznaczenia ceny wykupu bierze się summa dochodu czystego z całéj linji, za siedm poprzedzających ten wykup lat; z summy téj odtrąca się ogół dwóch najmniéj intratnych lat i następnie wyprowadza się przecięciowa czysta intrata roczna z pozostałych lat pięciu.

Otrzymany tym sposobem dochod przecięciowy rząd obowiązany będzie przy wykupie corocznie spółce wypłacać w ratach półrocznych, w ciągu pozostałego czasu z osiemdziesięcio-pięcio-letniego okresu § 4 wskazanego.

Summa ta w żadnym razie niemoże być mniejszą od dochodu czystego ostatniego roku z siedmiu lat, przyjętych dla zrównania, i nie mniéjszą od corocznéj summy procentów przez rząd zabespieczonych podług § 5.

Na oryginale podpisali:

Na mocy plenipotencji pp. Früling i Heszen J. H. Szepeler, Minister skarbu sekretarz stanu Rejtern. Pełniący obowiązek głównozarządzającego drogami komunikacji i publicznemi budowlami inżynjer jenerał-porucznik Mielnikow. (Pocz. Pol.)

Królestwo Polskie całe jest zajęte wojskiem rossyjskiem; zostaje ono na stopie wojennéj, t. j. w wypadkach ważniejszych podlega zarządowi władz wojennych i zastosowaniu praw wojennych; prócz tego istnieją tam prawidłowo organizowane władze cywilne, obowiązane dopomagać władzom wojennym w przywróceniu porządku. Najliczniejszą część ludności składają włościanie, którzy, jeżeli i nie są zdecydowani czynnie pomagać, to z drugiéj strony jak najbardziéj gotowi byli poddać się władzom prawnym; żydzi stanowiący najbardziéj przemysłową część ludności, długo się wahali i łatwo mogli przejść na stronę władzy prawnéj. Pozostają zatém księża, panowie i szlachta, którzy rzeczywiście wystawili z pośród siebie uzbrojone bandy powstańcze. Lecz bandy te w całéj swéj massie tak są nieliczne, iż po większéj części muszą ukrywać się po lasach; przy każdém spotkaniu z wojskiem rossyjskiem one bywają pobite i pierzchają tak, iż dotychczas nie zdołały zawładnąć ani jednem miastem, nie zdołały umocować się w żadném warowném miejscu. Jednakże przy takich warunkach, tam gdzie powinnaby działać jedna tylko władza prawowitego Monarchy i mianowanych przez niego naczelników, rozporządza się i działa jeszcze inna władza, jakiegoś tajemnego komitetu, działa i rozporządza się jawnie, zbiera podatki, powołuje uzbrojone bandy, wydaje pozwolenie na wydawnictwo dzienników, czyni im ostrzeżenia, wydaje prawa i postanowienia, drukuje swój „urzędowy dziennik" i swoje proklamacje, skazuje kogo chce na śmierć i wykonywa swe wyroki. I ten komitet tajemny istnieje w Warszawie, do któréj nie ośmielają się ani zbliżyć bandy uzbrojone, w Warszawie gdzieześrodkowano wszystkie władze i zwierzchnictwa, bezpośrednio postanowione od Cesarza rossyjskiego i członkowie tego komitetu dotychczas nie są znani; władza onego oczywiście rozpościera się na cały kraj bezprzeszkodnie. P. Russell korrepondent „Timesa," w liście wydrukowanym przez nas dnia wczorajszego, zaświadcza o władzy komitetu warszawskiego nad całym krajem. Chociaż poczty, drogi żelazne i telegrafy zostają w ręku rządu rossyjskiego, jednak rozkazy komitetu warszawskiego wiadome są w Krakowie wprzódy, niżby mogły przyjść pocztą, a listy otrzymują się regularnie. Podróżni rossyjscy muszą być opatrzeni w pasporta rządu tajemnego, bez których nawet koleją żelazną niebezpiecznie jest jechać. Prawna policja, przy stanie wojennym jest daleko mniéj wymagająca niż w Krakowie, gdzie jednakże nie masz stopy wojennéj i władze austryjackie prawie nie mogą się niczego obawiać. O tym kontraście pomiędzy liberalizmem policji warszawskiéj i srogością policji krakowskiéj odzywają się z pochwałą korrespondenci nieprzyjaznéj nam gaz. W a n d e r e r. Czy bywało coś podobnego kiedy na świecie? W pamięci dziejowéj wiele było narodowych powstań, pośród których w obec prawnego rządu utwierdzał się nowy rząd; lecz to było zupełnie przy innych warunkach; było to wówczas kiedy cała massa narodu stawała przeciw rządowi prawnemu, kiedy ten niemógł się opierać na wojsku, kiedy cała administracja się rozprzęgała, kiedy strona przeciwna mogła wystawić przeciwko wojsku równie silne armje i otwarcie wyprzeć go z miast i całych prowincji. Lecz takiéj podwójnéj władzy, jaka istnieje obecnie w Polsce nigdy i nigdzie niebywało. Czyż to rossyjskie władze wojenne i wojska rossyjskie są winą takiego dziwnego zjawiska? Zaiste, nie, a zatém zostaje jedno tylko przypuszczenie, iż panowie polscy i szlachta polska, z których wyłącznie są organizowane wszystkie władze cywilne, mogą, na wszystkich stopniach administracji sprzeciwiać się rossyjskiéj wojennéj zwierzchności, albo też osłabiać moc wszystkich ich rozporządzeń, postępując w ten sposób po większéj części bądź ze strachu komitetu rewolucyjnego i podsyłanych przez niego morderców, albo też z wyrachowania, iż tylko przy trwaniu powstania, rząd rossyjski zmuszony będzie zrobić znakomite ustępstwa na rzecz narodowości polskiéj. W takim porządku rzeczy bardzo naturalnie może dójść do tego, iż wojska rossyjskie niebędą znajdować dla się żywności tam, gdzie będą musiały przechodzić dla ścigania nieprzyjaciela, i działania wojenne z tego tylko powodu, bez żadnego rozejmu mogą ustać samo przez się, nie mówiąc już o możebności tego wypadku, iż wojska niebędą w swoim czasie otrzymywały należnéj im gaży po wyczerpaniu środków pieniężnych w kassie Królestwa.

Jakkolwiek oburzające jest dla narodowego uczucia Rossjan to, iż naszego Cesarza rossyjskiego koronowanego i najwyższego przedstawiciela całéj ziemi Rossyjskiéj, mocarstwa zachodnie zamierzały postawić na równi z jakimś tajemnym komitetem, proponując zawarcie z nim zawieszenie broni; to jednakże musimy się przyznać iż państwa zachodnie mogą poniekąd uważać się uprawnionemi do tego: bez istniejącéj w Polsce władzy podwójnéj, komużby mogła przyjść do głowy szalona myśl o zawieszeniu broni pomiędzy Rossją a ukrywającemi się po lasach bandami powstańców? Czyżby też nie zniknęły już dawno i same te bandy? Tak więc rzeczywiste ześrodkowanie wszystkich władz kraju w ręku rossyjskich wojennych naczelników, aż do czasu zupełnego uśmierzenia tego kraju, rzeczywiste i bezwarunkowe upodrzędnienie im tych naczelników cywilnych, na których miejsca nieznalezliby się zupełnie zdolni ludzie z Rossjan, oto jest jedyna odpowiedź, jaką powinnaby zdaje się dać Rossja na propozycje o zawieszeniu broni: wtedy od razuby się okazało, iż niema z kim zawierać rozejmu, i całe zadanie byłoby w tém tylko, aby ustanowić nadal taki porządek rzeczy, któryby zarówno odpowiadał interesom Polski, Rossji i całéj Europy. (**Mosk. Wiad. N. 113.**)

IZABELLA.

PRZEZ PANIĄ WOOD

(Przekład z angielskiego.)

(Dalszy ciąg, ob. N. 57.)

XXXVI.

Franciszek Lewison, będąc jednym z gorętszych stronników partji Torysów, nagle przeszedł na stronę parlamentowéj opozycji i stał się zapalonym radykalistą. Na taką wiadomość przyjaciele jego pytali siebie: co go zmusiło porzucić partję swych przodków. Przyczynę tego odstępstwa łatwo było zrozumieć: majątkowe interesa Lewisona były w złym stanie i żeby wyść z przykrego położenia, postanowił wyrzec się swych zasad, których zdaje się nigdy niemiał, i pochlebić radykalistom, w nadziei, że otrzyma od nich jaką korzystną posadę.

Bogatą sukcessję po stryju Lewison stracił w najszaleńszy sposób, przytém ożenił się i to jeszcze prędzéj go zrujnowało — zaczął żyć wystawnie, szukał rujnujących rozrywek, jak np. wyścigi, szulerka i t. p., odłużył się i stracił kredyt, nieposiadając zaufania. Wówczas z rozpaczą zaczął starać się o miejsce sekretarza przy pierwszym ministrze. Dzięki pokrewieństwu i obietnicy, że będzie podtrzymywał ministerstwo, Lewison dopiął swego celu.

Ale życie jego było nie do zazdrości. Ciągle musiał się kryć od wierzycieli, pod pozorem choroby nikogo nie przyjmował, chcąc przez to uniknąć ich natarczywości. Raz przemocą wszedł do niego pan Mereditch, ajent ministerstwa. Widząc go Lewison skrzywił się, ale już było zapóźno.

— Zachorowałeś pan wcale nie w porę; liczyliśmy na pana. Trzeba podać się za kandydata. W izbie deputowanych jest wakujące miejsce.

— Nie mogę, wszak to jest miejsce deputowanego z East-Line?

— Tak jest; a ponieważ majątki pana są niedaleko East-Line, łatwiéj więc panu, niż komu innemu o to się wystarać.

— Zdaje mi się, iż wiesz panie Mereditch, że nie mogę być pewnym skutku moich zabiegów.

— Pomyśl pan dobrze — nalegał ajent ministerstwa — tu idzie o przyszłość pana. Widziałem się dziś z ministrem, który zaczyna się gniewać za bezczynność pańską, wymaga więc, ażebyś pan zaraz jechał i postarał się przechylić na swoją stronę wyborców.

— Powtarzam panu, że to być nie może.

— W takim razie nie narzekaj pan na następstwa. Stracisz pan miejsce i Tornton będzie naszym kandydatem.

Lewison milczał. Widać było, jak go niepewność dręczyła.

— Rozumiem, — mówił Mereditch — nie chcesz pan pokazywać się w East-Line z powodu romansu, w którym odegrałeś rolę bohatéra; ale teraz już zapomniano o tém. Czy zgadzasz się pan?

— Czy niema innego kandydata na to miejsce?

— Jest — Carlisle.

— Carlisle! — zawołał Lewison ze zdziwieniem — nie mogę z nim walczyć.

— W takim razie poprosimy Torntona.

— Alež projekt wasz jest śmieszny. Jak tylko się dowiedzą w East-Line, że Carlisle jest kandydatem, to i słyszeć o mnie nie zechcą.

— Nie lękaj się pan, mamy pieniądze i ręczyć możemy, że się uda. I tak rzecz skończona?

W krótce potém Lewison poszedł do głównego zarządu policji i stamtąd wysłał następną depeszę: „Do policji w East-Line: czy wiadomo, gdzie jest teraz Otwaj Betel, a jeżeli jest w East-Line, to kiedy wyjeżdża!"

W kilka minut otrzymał następną odpowiedź:

„Otwaja Betela niema w East-Line podobno bawi teraz w Norwegji."

Pewnego dnia Carlisle jadł z żoną śniadanie, w tém weszli stary Dill, sędzia Gar, Rainer i półkownik Betel. Wszyscy czteréj zaczęli mówić razem, nieuważając, że Carlisle wcale nie mógł zgadnąć o co tu idzie, tak był ogłuszający ten koncert przyjaciół.

— Uspokojcie się przyjaciele moi, przyszliście oznajmić, że jest drugi kandydat, — mówił spokojnie Carlisle. — I cóż? tém lepiéj, nie mam czego rozpaczać.

— Ale, panie Archibaldzie — odpowiedział Dill — pan niewiesz kto jest pańskim rywalem.

— Któżby to był?

Nikt nie chciał wymienić jego nazwisko. Nakoniec Dill nachylił się do ucha jego i rzekł:

— To..... Lewison.

— Tak — mówił sędziwy Gar, — ściany pokryte ogłoszeniami, na których napisano ogromnemi literami. „N i e c h ż y j e L e w i s o n! g ł o s u j e m y z a n i m!"

— On chce nas obrazić — mówił Rainer.

Część Nieurzędowa.

Wilno, 29 maja.

POGLĄD OGÓLNY.

Dzienniki francuzkie ogłaszają wypadek wyborów wiadomych w Paryżu w przeszły wtorek wieczorem, to jest dnia 2 marca. Powiemy o zawartych w nich zajmujących szczegółach, tudzież powtórzymy w treści uwagi, do których tenże wypadek dał powod dziennikom paryskim: F r a n c e, T e m p s i C o n s t i t u t i o n n e l. Rozpoczęta jeszcze przed wyborami walka między czasopismami F r a n c e i C o n s t i t u t i o n n e l zdaje się, że nieustanie; bo jedno z nich drugiemu zarzuca, że było przyczyną wyboru kandydatów oppozycyjnych w departamencie Sekwany. Przytoczymy niżéj dowody, któremi ścierają się z sobą, zdaje się atoli, że wzajemnie przypisują sobie za wiele wpływu. Paryż zawsze lubił d a w a ć n a u k i w ł a d z y i ten podaniowy nałog oppozycyjny, oraz okolniki hrabiego de Persigny i barona Haussmann, bez wątpienia silniéj rozjątrzyły drażliwość Paryżanów, niż wszystkie artykuły C o n s t i t u t i o n n e l a razem wzięte. Rząd pocieszy się po porażce, jakiéj doznali prowadzeni przezeń kandydaci w Paryżu, znaczną wygraną takichże kandydatów po departamentach. Widzi pewność niezmiernéj większości w izbie prawodawczéj; oppozycja, która jak wiadomo składała się z 5-ciu głosów w najszczęśliwszym razie, nie przejdzie liczby 20-tu do 25-ciu; a chociaż tę oppozycję, zdolności mówcze panów: Juljusza Favre, Picard i Emila Ollivier, zasili znanym urokiem słowo pana Thiers i potęga rozumowania panów Simon i Pelletan, zataić jednak niepodobna, że przekreskowanie panów Montalembert, Odillon Barrot i Dufaure, że nawet przekreskowanie p. Thiers w dwóch departamentach, daje stanowczą wyższość rządowi. Słowem położenie daje się określić w następny sposób: Stolica wystąpiła z wybitną oppozycją, niezmierna zaś większość departamentów ze stanowczą przychylnoscią dla rządu: Przyszłe dopiero wybory oraz rozprawy i uchwały ciała prawodawczego będą miarą wpływu Paryża na przekonania Francji.

Dodajemy jeszcze, że w samem zgromadzeniu prawodawczem, kiedy przyidzie do rzeczywistych obrad, wynurzyć się mogą odcienia polityczne i zajść takie same różnice, jakie dziś rozdzielają p. de la Gueronniere i p. Limayrac. Trudno też wierzyć, żeby oppozycja miała we wszystkiem być z sobą zgodną, żeby p. Thiers chciał zawsze głosować jednostajnie z panem Juljuszem Favre, a p. Juljusz Simon z panem Eugenjuszem Pelletan.

Z tego powodu, dziennik p. de la Gueronniere, doniosłszy, że panowie Berryer i Marie zostali wybrani w Bordeaux, Hénon w Lyonie, Plichon w Lille, Lanjuinais w Nantes, Darion w Saint-Etienne, Pireou w Arras, w Glais-bizoin, w Nadbrzeżu północnem, i Garnier w Wyższych Alpach; tudzież, że p. Thiers spadł w Aix i Valenciennes, hr. de Montalembert i Dufaure, oraz p. de Remusat w Tuluzie, i wyrzekłszy, że liczba posłów oppozycyjnych nie przeniesie 25-ciu na 283 członków przedstawicielstwa narodowego, zapytuje: jakiemi obawami przerażać może ta mniejszość złożona z najrozmaitszych pierwiastków, niepojmujących siebie w żadnem zadaniu polityki krajowéj lub zagranicznéj, w obec większości spójnéj i głęboko przywiązanéj do ustanowień cesarstwa?

Wejdzie więc do izby, z posłami oppozycyjnymi, tylko pierwiastek mogący w rozprawach oświecić zgromadzenie, nie zaś sprzeczna potęga, zdolna mierzyć się z cesarstwem, lub wpływać na uchwały izby w duchu przeciwnym większości i woli kraju.

Zwycięstwo panów Berryer, Thiers i Emila Olivier, jest zwycięztwem ich sławy, zdolności, wymowy; jest tryumfem dziennikarstwa, które przez swoje organa najczynniejsze, posiadające najwięcéj wpływu, a nawet szczerze sprzyjające cesarstwu, jak naprzykład O p i n i o n n a t i o n a l e pana Guéroult i P r e s s e pana Emila de Girardin dzielnie i potężnie broniły listy kandydatów oppozycyjnych, przeciw niezręcznym ich przeciwnikom.

Dziennik paryski T e m p s, zupełnie inaczéj zapatruje się niż dziennik F r a n c e na wypadek wyborów. Utrzymuje on, że to co w Paryżu zaszło, będzie miało ogromny rozgłos i wewnątrz kraju i w Europie. „Nigdy, iż użyjemy słów tego dziennika, nie widziano podobnego powodzenia; nigdy od czasu jak Paryż wybiera swych przedstawicieli. Jesteśmy pewni, że jak z jednéj strony nie śmiano spodziewać się, tak z drugiéj nie śmiano lękać się równie wielkiego powodzenia. Napróżno dziennik C o n s t i t u t i o n n e l usiłuje wątlić wrażenie wyborów paryskich, gdzie wszystkie zarzuty przeciw osobom, lub odcieniom do których należą, utonęły w potężnym objawie woli ludowéj. C o n s t i t u t i o n n e l po raz ostatni występuje przed czytelnikami swoimi z widmem zmartwychwstania dawnych stronnictw; nikt nie wierzy tym urojonym postrachom, bo rezgromiła je piorunująca samorzutność powszechnego głosowania. Ci tylko smucić się będą, co nie wierzą, żeby porządek i wolność obok siebie istnieć mogły.

P. Limayrac, redaktor dziennika C o n s t i t u t i o n n e l, niechcąc wierzyć w oczywistość, utrzymuje że p. Thiers nigdyby nie został wybrany w Paryżu, gdyby go niepopierało kmotrowstwo, którego organem jest dziennik pana de la Gueronnière, służący cesarstwu nie według jego woli, ale według własnego widzimi się.

Ugodzony do żywego p. de la Gueronnière odpowiada, że jeśli wybor pana Thiers mógłby być nieszczęśliwym dla Francji, przypisać by go należało panu Limayrac i jego zwolennikom. Kraj był spokojny, ufał bezwarunkowo potężnéj prawicy, która podniosła tak wysoko jego dolę. Z wdzięcznością przyjął rękojmie dozoru nad czynnościami rządu, jakie cesarz nadał mu w pełności swéj władzy, o jedno tylko prosił, o umiarkowanie i słuszność w wykonywaniu silnego rządu.

Lecz zwolennicy dziennika pana Limayrac wpędzili rzeczy na ostateczność; chcieli ścieśnić dozór rozszerzony przez cesarza, oni to, znajdując, że przeszła izba przepełniona była pierwiastkami niezależności, doradzili obciąć większość i wprowadzić kategorje wyłączeń.

'Na miejscu pana Limayrac radzilibyśmy to, co książe de Morny tak trafnie doradzał, nie sprzeciwiać się wyborowi na nowo całéj izby. Poprzestalibyśmy na oppozycji złożonéj z 5-ciu członków i na niedostrzeżonych prawie odcieniach większości.

Zamiast podawania w podejrzenie całéj części izby, wolelibyśmy podnieść w oczach kraju jéj niezależność i nieodważylibyśmy się nigdy potępiać, tak jak p. Limayrac, mężów prawych i sumiennych, wmawiając, że są ludźmi wplątanymi w dawne stronnictwa. Nie zrozumiał on, że takie drażnienie kraju czułego wywrze wprost przeciwny skutek, że nieszczędzenie urągań a nawet obelg mężom, których naród szanuje, zwróci właśnie prąd mniemania ku nim. Stokroć lepiéj było milczeć niż niebaczną gadatliwością oburzać tych, których spodziewał się zastraszyć.“

Niepodobna odmówić słuszności tym uwagom pana de la Gueronnière, chociaż zawsze jesteśmy tego zdania, że dziennikarstwo paryskie zbyt przecenia wybory niemające z siebie prawdziwéj doniosłości, że zbyt namiętnie zajęło się przedmiotem wymagającym wielkiego spokoju i zimnego postępowania.

Wojna w Meksyku nie przestaje być przedmiotem we Francji smutnéj zadumy; znowu cesarz wysyła za Atlantyk 5,000 ludzi i 6 okrętów wojennych. Biorąc miarę z oględności, z jaką postępuje dobywanie Puebli, zdaje się, że niepodobna go ukończyć przed porą dżdżystą i że wojsko francuskie nie opanuje stolicy kraju przed grudniem. Meksykanie mieli czas uzbroić Pueblę; domy otaczające katedrę zamienioną na główną twierdzę, rozkazano opuścić mieszkańcom, pozdejmowano z nich dachy, zostały tylko ściany, a te od spodu do gory wypełniono ziemią, tak, że aby dostać się dziś do twierdzy, potrzeba wprzód porozbijać i uprzątnąć nieprzerwane gromady domów składających najsilniejsze warownie.

We Włoszech odbyły się rozprawy nad adresem na mowę królewską wyrzeczoną przy otwarciu parlamentu. Wiktor Emmanuel wspomniał w niéj o zagajonéj umowie wojskowéj między rządem swoim a francuskim, mającéj na celu skuteczniejsze poskromienie zbójectwa. Przy rozbiorze więc projektu adresu, posłowie skrajni oburzyli się na samą myśl używania obcéj pomocy w przytłumieniu domowych rosterków. P. Crispi oświadczył, że Francja jednym tylko sposobem przysłużyć się Włochom może, to jest przez wyprowadzenie wojsk swoich z Rzymu. Dla dokładniejszego jednak zrozumienia, co mogło dać powód do słów królewskich będących teraz przedmiotem rozpraw, najlepiéj posłuży nota margrabiego Visconti-Venosta, ministra spraw zagranicznych włoskich do pana Nigra, posła włoskiego w Paryżu.

Minister wyraża w niéj, że miał rozmowę z hrabią de Sartiges, posłem francuzkim, w któréj przełożył mu, że zbójectwo w krajach południowych ma różnorodne znamię, którego pierwiastki należało by dobrze od siebie odróżnić. Zewnętrzna postać kraju, obyczaje i podania niektórych warstw ludności, sprzyjają rozkrzewieniu zbójectwa i to stanowi chorobę społeczną miejscową. Rozwój oświaty, przerznięcie kraju nowemi drogami, wielkie roboty ogólnego pożytku, mogą skutecznie wpłynąć na pomyślność ludności pracowitych wiejskich i przy dzielnéj czujności rządu, przyczynić się do ulepszenia pod tym względem. Ale na to potrzeba czasu. Rząd włoski pracuje nad rozszerzeniem oświaty, zakłada wszędzie szkoły, a przez roboty przedsięwzięte na wielki rozmiar i popierane z największą działalnością, podnosi pomyślność wewnętrzną. Wszakże w kilka miesięcy dokonać tego niepodobna, wkorzenione przesądy i widoczne wszędzie ślady przeszłości, tak bystro nie znikną. Tymczasem złoczyńcy najnikczemniejsi, występują jak naczelnicy stronnictwa politycznego i wierutni zbójcy okrywają się pozorami kłamanych pobudek. Niepodlega najmniejszéj wątpliwości, że żadna zewnętrzna wyprawa zbójecka nie była ani początkiem ani następstwem najmniejszego powstańczego ruchu; że gwardja narodowa zawsze ją najpiérwsza odpierała, że mężobójstwa, spustoszenia i okrucieństwa wszelkiego rodzaju były wyłączną robotą takich łotrów jak Crocco, Chiavone i Tristany.

Przypomniawszy sobie, że czteréj ostatni Burbonowie neapolitańscy, w rozmaitych czasach wchodzili w przymierza ze zbójectwem, że często z bohaterami wielkich dróg rokowali na stopie równości, nikt nie zadziwi się, że zbójcy stożsamili swą sprawę ze sprawą Franciszka de Bourbon. Pokrzepia ich w tém przekonaniu pobyt jego w Rzymie, bo jakiekolwiek jest uczęstnictwo tego książęcia lub jego służalców w podżeganiu rozbojów, nikt niezaprzeczy, że sama blizkość jego przebywania mocno zasilać je musi. Dopóki Franciszek II mieszkać będzie w Rzymie, chorągiew jego, czy tego chce, czy nie chce, musi być chorągwią zbójców.

Rząd francuzki niejednokrotnie uznawał, że obecność byłego króla neapolitańskiego tak blisko granic tego kraju wywiera wpływ najopłakańszy. Posłowie cesarscy przy ojcu ś. niejednokrotnie radzili Franciszkowi II, aby Rzym opuścił; rząd francuzki niejednokrotnie przekładał dworowi papieskiemu, że gościnność udzielona byłemu królowi, naraża go na słuszne zarzuty ze strony rządu włoskiego.

Lecz mimo usiłowania Francji, mieszka on w Rzymie, a właśnie w téj stolicy nie przestają urządzać się drużyny nękające Włochy południowe. Kardynał Antonelli wyrzeka się wszelkiego uczęstnictwa w tych zamachach; władze wojskowe francuzkie nie odmawiają najszczerszego współdziałania we wszystkiem co od nich zależy; a jednak nie przestają codzień prawie wychodzić stąd gromady złoczyńców i codzień znajdować na téj ziemi miejsce przytułku, które wojska włoskie szanować muszą.

Ten stan rzeczy zgubny wpływ wywiera na umysły ludności, która ma najwyższe wyobrażenie o potędze cesarza Francuzów i która sądzi, że byleby szczerze zapragnął, zbójectwo w jednéj chwili ustaćby mogło. Pomijać też nie należy, że stronnictwa wsteczne, którym najmocniéj chodzi o porozumienie Włoch z Francją przez zdradzieckie podszepty, powiększają zamęt wyobrażeń i zasiewają ziarna nieufności.

Rząd włoski z boleścią patrzy na to skażenie mniemania powszechnego, bo przymierze swoje z Francją chciałby zamienić w najściślejsze przymierze ludów, które zapieczętowały je krwią własną w sławnych bitwach; chciałby je oprzeć na najzupełniejszéj wzajemnéj ufności.

W roku 1861-m d. 11 września dowódcy wojsk francuzkich i włoskich na granicy rzymskiéj zawarli między sobą umowę w celu stłumienia zbójectwa. Rzeczona umowa, odnosząca się wyłącznie do pogranicza Umbrijskiego i czujności po obu brzegach Tybru, okazała się niedostateczną; należało by ją rozciągnąć do pogranicza Abruzzów i Terra di Lavore. Rząd więc królewski rozumié, że nadanie większéj rozciągłości umowie 11 września 1861-go r., ktora wypłynęła ze szlachetnéj myśli, zadałaby cios stanowczy zbójectwu i podniosła wiarę ludu włoskiego w szczerość Francji. Jeżeli zatem p. Drouyn de Lhuys podzieli w tym względzie przekonania rządu włoskiego, można by poruczyć wypracowanie zasad nowéj umowy umocowanym jenerałom wojsk francuzkich i włoskich, najlepiéj obeznanym z przedmiotem

Niezależnie od rzeczonéj umowy niechby rząd francuzki nie przestawał naglić o wyjazd Franciszka II z Rzymu, a wówczas

---

— Wszystkich nas chce obrazić— mówił półkownik Betel.

— Mamy się zejść — rzekł Carlisle spokojnie— w hotelu „pod Jeleniem“ tam się więc dziś spotkamy.

— Ale czy nie zatrzymał się on czasem w tym samym hotelu?— zapytał Rainer.

— Nie,— odrzekł Dill— wyprowadzono go stamtąd.

Gdy goście wyszli, Carlisle udał się do East-Line, w pół drogi spotkał śpiesznie idącą siostrę.

— Czy słyszałeś nowinę?— spytała, nagle się zatrzymując.

— Słyszałem Korneljo.

— Nie ustępuj, pamiętaj. Pierwiéj byłam temu przeciwną, ale teraz to co innego; jeżeli ustąpisz, nie jesteś moim bratem!

— Nie lękaj się Korneljo, wcale nie mam zamiaru ustąpić.

— Idź prosto, nie zwracaj na niego uwagi, uciekaj jak od gadziny. Teraz, bracie, nie trzeba szczędzić niczego, ażeby dójść do celu.

— To zupełnie od wyborców zależy— rzekł Carlisle.

— W takim razie sama się wszystkiém zajmę— mówiła Kornelja z zapałem— wyborcom każę dać za 100 funtów szterlingów a l u. *)

— Nie psuj siostro sprawy, srogie są u nas kary przeciwko przekupstwu. Ale do widzenia, nie mam czasu, czy do nas idziesz?

— Nie, chciałam cię o tém uwiadomić, a teraz wracam do domu.

Carlisle podał jéj rękę i oboje poszli śpiesznie do East-Line.

Barbara z nauczycielką i z dziećmi poszła do parku. Wkrótce postrzegli śpiesznie idących ku nim dwóch mężczyzn.

— Zdaje mi się, że to hrabia Mount-Severn, z synem Wanem,—rzekła Barbara wpatrując się w idących mężczyzn.

Słysząc to nazwisko, Izabella poczuła się blizką omdlenia i ledwo mogła ustać na nogach.

— Hrabia ścisnął dłoń Barbary, ucałował dzieci, a postrzegłszy Izabellę ukłonił się i zaczął badawczo i z zadziwieniem w nią się wpatrywać.

— Pani Win, nauczycielka dzieci naszych— rzekła Barbara.

Pani Win ukłoniła się hrabiemu i synowi jego, i śpiesznie się odwróciła.

— Jakeś wypiękniała Lucy,— mówił młody Wane,— a czy pamiętasz, że masz być moją żoną?

— Nie zapomniałam o tém— śmiejąc się odrzekła dziewczynka.

I młody Wane rozmawiał z dziećmi, idąc obok nauczycielki. Za nimi szedł hrabia z Barbarą pod rękę.

— Musiałeś pan spotkać męża mego?— spytała hrabiego.

— Spotkałem go, ale on śpieszył do East-Line.

— A wiesz pan dla czego?

— Jakże mogę niewiedzieć, kiedy w mieście o tém tylko i mówią.

Na te słowa młody Wane zwracając się do ojca i Barbary, rzekł z zapałem.

— Gdybym był na miejscu Carlisla, zastrzeliłbym pewno tego niegodziwca Lewisona! Natręt! i on też chce być człowiekiem! Rywalizuje z Carlislem! Przed kilku laty, kiedym był jeszcze małym, chciałem być starszym jedynie dla tego, ażeby roztrzaskać głowę Lewisonowi; chciałem zemścić się za tę nieszczęśliwą Izabellę. Czy pani znałaś ledi Izabellę, pierwszą żonę Carlisla?— zapytał Wane, zwracając się do pani Win.

— Tak... nie... tak...

— To matka Lucy— mówił z zapałem szlachetny młodzieniec— kochałem tę kobiétę, a Lucy kocham dla tego, że podobna do matki. A gdzieżeś ją pani widziała?

— Nie znam jéj wcale; ale wiele mi mówiono o niéj.

— To szkoda. Ale— rzekł młody Wane z gniewem— czyż Carlisle nie zabije tego podłego Lewisona?

— Nie wiem — odrzekła Izabella— to do mnie nie należy.

Mówiąc to prędko się odwróciła, ażeby ukryć wzruszenie.

Po obiedzie Barbara prosiła Izabellę, ażeby z nią poszła do East-Line, dla zakupienia potrzebnych rzeczy. W drodze spotkały Kornelję, która oznajmiła Barbarze, że ciotka jéj jest niezdrową.

— A więc wstąpię do niéj. Pani Win zajdzie do ciebie i tam na mnie zaczeka.

Ledi Izabella i Kornelja, milcząc, szli drogą prowadzącą do miasta. Na zawrócie, wiatr nagle podjął woalkę, Izabella chcąc ją przytrzymać, nieuważnie trąciła okulary i te spadły i zbiły się.

Nieszczęśliwa kobiéta, cała drżała. Co robić! Nie mogła ukryć pomieszania swego, nie mogła przytrzymać woalki, którą wiatr zerwał i przeniosłszy na drugą stronę drogi, zawiesił na płocie.

— Mój Boże, jak podobna do...—zawołała Kornelja, widząc Izabellę po raz pierwszy bez okularów.

Ale nie na tém koniec. Dla powiększenia nieszczęścia ktoś ku nim się zbliżał. Izabella zadrżała słysząc czyjeś imię. To był... Franciszek Lewison. Lękała się, ażeby jéj nie poznał. Stał niedaleko od nich! z Jackiem i drugim swoim kolegą, nie licząc tłumu, który go otaczał. Po raz pierwszy Lewison i Kornelja byli tak blizko siebie. Ona utkwiła w niego wzrok pełen pogardy i nienawiści. Lewison ukłonił się. Niewiadomo, czy uczynił to przez szyderstwo czy przez delikatność. Kornelja wytłómaczyła to sobie jako naigrawanie się. Usta jéj zbladły od gniewu.

— Czy to ku mnie wymierzona ta zuchwałość?— zapytała Lewisona.

— Jak się pani podoba— odpowiedział Lewison rubasznie.

— I pan śmiesz mnie się kłaniać! zapomniałeś pan chyba kto jestem!

— Kto panią raz widział, ten nie może jéj zapomnieć.

Odpowiedź była szydercza. I wyrażenie się i ton mowy Lewisona był ironiczny. Dwaj jego koledzy, świadkowie téj sceny, nie pojmowali co to znaczy. Do tłumu tego przyłączyły się nowe osoby, między któremi byli robotnicy z fermy Rajnera.

— Podły szatanie!— zawołała Kornelja— sądzisz, że możesz mnie bezkarnie obrażać!

Ma się rozumieć, że Kornelja mówiąc to, nie myślała o natychmiastowéj karze, ale tłum inaczéj rozsądził. Powstał ruch między barczystymi robotnikami. Czy pobudziły ich wyrazy panny Kornelji, którą pomimo ostrości charakteru szanowano, albo może Rainer napomknął im o gwałtownéj kąpieli, czy też z własnego natchnienia, dość że w tłumie wszczął się krzyk.— Do wody! do wody! bagno niedaleko. Postąpmy z nim jak na to zasługuje. Na co nam ten niegodziwiec. East-Line obejdzie się bez niego. To nikczemnik!“

Napad się rozpoczął. Lewisona porwano; tłum przecisnął się przez ogrodzenie, przez które i dziecię nawet przeleźćby nie mogło, ale gniew robi cuda— i już wszyscy stali u brzegu cuchnącego i pokrytego pleśnią trzęsawiska.

— Razem bracia! razem!

I niezważając na prośby Lewisona, wrzucono go do bagna. I oto już się zanurzył, szamoce się wśród zielonéj wody, wraz z żabami, jaszczurkami; oto już połyka cuchnące błocko, śród dzikich okrzyków tłumu i skaczących dzieci. Nareszcie zlitowano się nad nim. Żadna mysz mokra tak okropnie nie wyglądała: blady, drżący, pokryty kilku szmatami swego odzienia, otrząsał się jak pudel wypływający z wody.

Panna Kornelja milcząc szła daléj z podjętą głową. Ukradkiem przypatrywała się Izabelli, która rumieniła się pod jéj badawczém wejrzeniem.

Zaszły do optyka. Izabella poprosiła o okulary. Kupiec nie miał błękitnych, podał więc jéj parę brzydkich starych, w szyldkret oprawnych okularów. Izabella zaraz je włożyła. Przez ten czas Kornelja starała się przypatrzyć jéj twarzy.

— Dla czego pani nosisz okulary?— spytała.

Izabella znowu się zarumieniła i rzekła, wahając się.

— Mam słaby wzrok.

— Patrząc na oczy pani, trudno temu uwierzyć. Ale dla czego pani nosisz kolorowe okulary?

— Przywykłam do nich, innych nie lubię.

— Jak imię pani?

— Jane,— odrzekła Izabella.

Na tém się rozmowa skończyła. Tegoż wieczora, wróciwszy do East-Line, Kornelja odprowadziła na bok Joice i spytała:

— Czy ci nauczycielka nikogo nie przypomina?

— Czasem zdaje mi się, że z twarzy i ruchów podobną jest do naszéj ledi. Nikomu nie mówiłam o tém, bo pani wiesz, że imienia jéj tu wspominać nie można.

— Czyś ją widziała bez okularów?

— Nigdy.

— A ja ją widziałam? Podobieństwo to jest uderzające. Śmiało pomyśleć można, że cień Izabelli Wane zstąpił na ziemię.

— Z tego żartować nie można! To nie żarty!...

— A czy ja kiedy żartuję? W każdym razie, to powinno zostać między nami.

W bawialnym pokoju Kornelja usiadła przy hrabim Mount-Severn. Młody Wane, Lucy i Carlislowie bawili się razem i pokój rozlegał się gwarną rozmową i śmiechem. Korzystając z téj przyjaznéj zręczności, Kornelja spytała hrabiego czy jest pewnym, że Izabella umarła i czy nie przypuszcza, że tu mogła zajść omyłka? Hrabia opowiedział jéj szczegóły śmierci Izabelli tak, że panna Kornelja nie mogła zaprzeczyć tym dowodom i zdawało się, że to ją przekonało.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

*) A l e (el) mocne piwo angielskie.

łatwo dałoby się osięgnąć to, czego ludzkość tak niezbędnie wymaga.

Ta nota margrabiego Visconti-Venosta, pisana d. 23 kwietnia, musiała wziąć skutek, kiedy Wiktor-Emmanuel przy uroczystém otwarciu parlamentu, zapowiedział nadzieję uspokojenia wspólnie z Francją południowych części swojego królestwa.

Depesze telegraficzne z przeszłego piątku, z dnia 5 czerwca, które czytelnicy w dzisiejszym Kurjerze znajdą, są wysokiéj wagi; zapowiedziane uroczyste posłuchanie, jakie król duński i książe Wilhelm mieli udzielić deputacji greckiéj, zdaje się, że położyło koniec sprawie greckiéj i uprzątnęło dotychczasowe przeszkody do objęcia tronu tego królestwa.

Nierównie wszakże większego są znaczenia wiadomości nadesłane tegoż dnia z Berlina. Według nich p. von Bismarck zastosowanie dekretu 1 czerwca przeciw dziennikarstwu rozpoczął od doręczenia ostrzeżeń 6-ciu dziennikom berlińskim, które ogłosiły protestacje, zarzucając im, że wypaczyły istotny stan rzeczy, przedstawiły go w ohydnem świetle i podżegają do nienawiści i nieposłuszeństwa władzom.

Z drugiéj strony, rada miejska berlińska porozumiawszy się z magistratem, postanowiły wysłać do króla deputację, z przełożeniem, że dekret przeciw dziennikarstwu, że niezagłosowanie prawidłowego budżetu i nakoniec ciągle zajątrzająca się konstytucyjna zatarga, wywierają zgubny wpływ na majątki prywatne, na przemysł i na kredyt stolicy; deputacja więc upraszać naj. pana powinna o co najprędsze zwołanie sejmu.

Pocieszającemi są słowa wyrzeczone przez następcę tronu pruskiego w Gdańsku, podobnież 5-go czerwca. Królewicz objeżdżający teraz prowincję pruską z urzędu, jako inspektor 1-go korpusu wojska, zwiedzał w Gdańsku wspaniałą wietnicę tego miasta; przyjmował go w niéj p. Winter, były prezes policji w Berlinie, a obecnie pierwszy burmistrz Gdański, i oświadczył, że smutne okoliczności nie pozwalają obywatelom powitać królewicza tak radośnie, jakby to z serca uczynili w pogodniejszéj chwili kraju. Następca tronu zapewnił, że ubolewa, iż przybył do Gdańska w chwili zatargi między rządem a ludem, że dowiedział się o tém ze zdumieniem tém większém, że niewiadome mu były świeżo ogłoszone dekreta, bo dla wyjazdu swego ze stolicy nie mógł mieć żadnego udziału w obradach nad niemi. Ma wszakże nadzieję, znając serce króla, że poprowadzi on Prusy drogą wielkości i szczęścia, jaką Opatrzność dla nich wskazała.

Dzienniki berlińskie umieściły pisma urzędowe, odnoszące się do ostatnich zmian w polityczném prawodawstwie królestwa, lecz brak czasu umieścić nam ich w dzisiejszym Nrze Kurjera nie pozwolił.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Anglja.

Londyn 27 maja. Torysowie zamierzają po wznowieniu obrad parlamentowych w przyszły wtorek 3-go czerwca uczynić silną wycieczkę przeciw ministrom, z powodu pytania na pozór podrzędnego, ale rzeczywiście bardzo ważnego, a mianowicie z powodu umowy pocztowéj między Douvres i Calais. Kiedy torysowie byli u steru władzy w 1859, wydali kontrakt jednemu z swych stronników na utrzymywanie téj poczty, owóż izba gmin odmówiła sankcji odnowieniu téj umowy większością tylko 8 głosów, oświadczając, że wydanie kontraktu wypłynęło z pobudek politycznych. Ta słaba większość pozwoliła spodziewać się torysom, że przy wielkiem wytężeniu będą mogli skłonić izbę do cofnienia zapadłéj uchwały, a tém samém zmyją z siebie zarzut stronnictwa. P. Walpole oznajmił więc, że w przyszły wtorek, kiedy izba zbierze się w komitet budżetowy, wytoczy wniesienie, którego przyjęcie dozwoli część summy ryczałtem przeznaczonéj na wydział pocztowy, użyć na przedłużenie wspomnianéj umowy. Oba stronnictwa ostrzegły zwolenników swoich, aby koniecznie znajdowali się na tém posiedzeniu w parlamencie. Wystąpienie pana Walpola obudza niejakie zadziwienie. Wszyscy pamiętają, że podczas ostatniego parlamentu przedstawił on był projekt do prawa o wychowaniu ludowém i że wówczas ministrowie zapowiedzieli, że jeżeli izba weźmie rzeczony projekt pod rozbiór, wnet złożą urzędy. Pan Walpole nie wahał się go cofnąć, wbrew radom pana Disraeli i większéj liczby torysów, tłómacząc się, że niechciał sprowadzić gabinetowego przesilenia. Dziwna więc, że dziś tenże sam członek parlamentu podnosi pytanie téj wagi.

W rzeczy umowy pocztowéj, stronnictwo liberalne ma być jednomyślne, wyjąwszy tylko dwóch członków, w 1859 oddano tę umowę na rozbiór komissji, która odrzuciła ją z pobudek moralności powszechnéj, izba przyjęła wniosek sprawozdania. Rzecz więc ciekawa dla czego p. Walpole, który zdawał się zbliżać ze stronnictwem wyzwolonem w zamiarze jak mówią, zostania mówcą (prezesem) izby, wytoczył ten projekt, jakby chciał zupełnie pogodzić się ze swoimi dawnymi politycznymi przyjaciołmi. Uwaga wszystkich wytężona jest na to jak sobie pocznie w przyszły wtorek. Większość zależeć będzie od głosów irlandzkich, ale mniemanie powszechne sprzyja gabinetowi.

Tak pierwszy objaw nieprzyjazny stronnictwa zachowawczego jest tylko wstępem do wielu innych. Zadanie chińskie da powód do wielkiéj różnicy mniemań w izbie, torysowie wiedzą, że w tym szczególe istnieją znaczne różnice zdań w łonie stronnictwa wyzwolonego, spodziewają się zatém, że p. Cobden i jego przyjaciele głosować będą przeciw lordowi Palmerstonowi. Wielka uczta torysowska na którą zbiorą się wszyscy przewodnicy stronnictwa, odbędzie się dnia 8 czerwca. Biesiady tego rodzaju uważane są za zwiastunki zaczepnych zamiarów ze strony zachowawców. Wszakże ponieważ teraźniejsza izba wybrana została pod rządem lorda Derby, zdaje się, że gabinet w razie stanowczéj porażki nie zawaha się jéj rozwiązać i przystąpić do nowych wyborów.

Zgromadził się publiczny meeting w Scheffield, głównym ognisku przemysłu stalowego i jedném z najradykalniejszych miast angielskich. Roztrząsano tam zadanie amerykańskie. Po długich rozprawach w których wziął udział p. Roebuck, główniejsi umocowani miasta i jeden ze znakomitych duchownych, zapadła uchwała, aby wezwać rząd do zagajenia rokowań z głównemi mocarstwami europejskiemi o uznanie Stanów Oderwańczych. Pod względem objawu uczuć wielkiego miasta, ta uchwała zasługuje na uwagę, ale w niczem nie wpłynie na zmianę postępowania rządu angielskiego, zwłaszcza w chwili, w któréj klęski poniesione przez związkowych w Wirginji są aż nadto wynagrodzone przez wielkie powodzenie na Missisipi.

PRUSY.

Berlin, 22 maja. Dzisiejsze posiedzenie izby poselskiéj ściągnęło wielkie mnóstwo widzów; trybuny są przepełnione, ławica ministrów pusta.

P. von Unruh, sprawozdawca komissji adresowéj, mówi: Ponieważ zdarzenie 11 maja wywołało nieprzewidziane zerwanie, rzeczą jest słuszną, aby izba wytłómaczyła w adresie położenie kraju i bieg naszych obrad. Gabinet pozostał wiernym sobie w jednym szczególe, a mianowicie w zmniejszeniu władzy izby. Dla tego właśnie już pierwszy projekt pana Virchowa wykazał, że stanowisko nasze jest do niewytrzymania. Wówczas roztrząsano nietylko chwilę najdogodniejszą do podania adresu; ale nadto wczesność jego podania w ogólności i właśnie podczas tego roztrząsania mianowano komissję adresową, co dowodzi, że jest ona przedstawicielką większości izby.

Uchwała d. 5 bieżącego miesiąca pozwoliła ministrom wrócić do izby; lecz pragnęli oni dać większy rozgłos całemu wypadkowi. Pismo 16-go żąda, aby izba poddała się gabinetowi, usuwającemu swoje spółdziałanie w obradach i zmuszającemu izbę do działania bez ich uczęstnictwa, lub udania się do króla. Przez postanowienie d. 18, ta trudność tymczasowie została rozwiązana; lecz poselstwo królewskie podniosło ją do nierównie wyższéj sfery.

Mówca rozwija następnie poglądy komissji; żąda, aby izba rozstrzygnęła czy ma obstawać przy służącem sobie prawie konstytucyjném, czy być tylko prostém zgromadzeniem radném. W moc poselstwa królewskiego, ministrowie obejmują władzę porządkową nad izbą. Dzisiejsze przesilenie wypłynęło z lekceważenia izby przez rząd. Jeżeli lud ujrzy, że wbrew poprzysiężonemu prawu obchodzą się w ten sposób z izbą poselską, nieuchronnie wynurzą się mniemania imperjalistowskie. Mówca cieszy się, że projekt adresu, podany przez hr. Schwerin zbliża się w głównych szczegółach do adresu komissji, chociaż nie wykazuje z dostatecznym naciskiem położenia kraju, które jest pobudką do prośby o uwolnienie ministrów. Gdyby zamknięto izbę przed zagłosowaniem budżetu, byłoby to nowém zgwałceniem konstytucji. Potrzeba przekonać się raz nakoniec, czy należymy do rzędu państw konstytucyjnych. Powinniśmy wytrwać w jedności. Prezes rady ministrów powiedział, że przysiągł szanować konstytucję i my przysięgliśmy na to i pewnie dotrzymamy przysięgi.

Po téj mowie otworzyły się rozprawy ogólne. P. Reichensperger mówi przeciw adresowi. Według niego poselstwo królewskie jest z góry daną odpowiedzią; to czego izba domaga się w adresie jest przeciwném konstytucji. Adres hrabiego Schwerin nie jest wcale odpowiedzią na poselstwo królewskie; nie zgadza się z majestatem tronu, gdy mówi że naj. pan słucha tylko rad jednéj strony. Mówca głównie powstaje na utajoną myśl w adresie: ustąp, abym stanął na twém miejscu, bo podobne roszczenie wywołało we Francji rzeczpospolitę, a izba wynurza ją w adresie, domagając się zmiany osób i systematu. Albo większość izby, albo korona powinna ustąpić; to zaś ostatnie przypuszczenie jest w Prusiech niemożliwem, bo król jest wolnym w wyborze swoich ministrów. Większość izby jest koalicją; rozpadnie się ona natychmiast, skoro rządzić pocznie; jedna część obalać będzie drugą, aż dopóki, jak we Francji, i sama władza się nie zmieni.

P. Loewe utrzymuje, że gotów jest zbijać wszystko, co poprzedzający mówca powiedział. Krok izby nakazany jest przez niebezpieczeństwo zewnętrzne grożące Prusom, a wywołanie przez politykę ministrów. Prusy oddzieliły się od Niemiec i utworzyły wojsko dla odwrócenia mogących stąd wypłynąć niebezpieczeństw i dla tego Prusy mają być obarczone ogromnemi ciężarami, dla utrzymania tego wojska. Prusacy są odważni i nie lękają się wojny; ale toczyć jéj nie będą za dążności oddalające nasz kraj coraz bardziéj od jednoty niemieckiéj.

P. von Sybel zbija podobnież mowę pana Reichenspergera. Mówi między innemi, że ministrowie pruscy udają wyzwolonych, dopóki potrzebują pieniędzy lub uchwały jakiego prawa; ale gdy im o to chodzi, tam właśnie rozpoczyna się władza izby, ministrowie zaś w tych przedmiotach tak działali, jakby izba żadnych praw nie posiadała. Dowodzi następnie, że gabinet wprowadza systemat rewolucyjny i że ten systemat już w całym kraju poczyna mieć odgłos; bo wszędzie widzimy działania przeciwne prawom i ustawom.

Po wykazaniu granic władzy ministrów, p. Sybel wylicza niekonstytucyjne ich postępki. Rok 1863 jest bez budżetu, który i na 1864 niezostał jeszcze przedstawiony. Rząd oświadcza, iż przyznaje nam prawo przyzwalania, byleśmy zadosyć czynili jego żądaniom; izba naprzykład domaga się, aby uchylono trzyletnią służbę wojenną, i otrzymuje odpowiedź, że rząd na to zgodzić się nie może. Prawo mówi, że nie należy powoływać rezerw do broni inaczéj, jak w czasie wojny; rząd je zwołuje lubo wojny niema. Landwer tylko przed dowódcami swoimi stawić się obowiązany w rzeczach służby, rząd go pociąga za uczęstnictwo w obchodach narodowych, lub z powodu składek. Prawo pozwala więzić posła na gorącym uczynku, rząd więzi posła siedzącego spokojnie w domu. Rząd nakoniec mówi, że prowadzić będzie wojnę za zgodą lub nawet przeciw zgodzie izby.

Jakiż jest nasz stan wewnętrzny? Ustawa o nauczaniu nie została przedstawioną z powodu wrzenia panującego w umysłach, toż samo dzieje się i z projektem do prawa o odpowiedzialności ministrów. Gdzież szukać przyczyny tego wzburzenia, jeżeli nie w istnieniu teraźniejszego gabinetu? Czy zapytał on siebie kiedykolwiek, azali nie lepiéj byłoby, jeśliby się usunął, dla przywrócenia spokojności? Przejrzyjmy co gabinet uczynił pod względem prawodawstwa? Oto przeprowadził prawo naznaczające czas rybołowstwa i prawo ręczące za własność bydląt domowych sprzedawanych w kraju hohenzollernskim (śmiech). Może jeszcze doprowadził by do obalenia prawa anastazjańskiego, jeśliby nie lękał się obrazić przyjaciół swoich w izbie panów, którym nie podobała się forma ustawy. Wprawdzie różne nałożone opłaty spowodowały przypływ miljonów do skarbu, same dochody z lasów od trzech lat podniosły się o 33 od sta, ale ten szczegół właśnie każe lękać się o majątek krajowy. Mówca bystro przebiega zagraniczną politykę gabinetu, przestaje nad wykazaniem obecnego odosobnienia, w jakiém się Prusy znajdują i kończy oświadczeniem, że wierny swej przysiędze wszystko czynić gotów co uzna być z dobrem tronu i kraju, widząc je zwłaszcza w tak wielkiém niebezpieczeństwie.

Hr. Schwerin zabiera głos przeciw adresowi komissji, chciałby, aby izba uczyniła coś stanowczego, jak naprzykład aby wypracowała budżet, dla przekonania, że jest zdolniejszą od rządu, gdy tymczasem adres silniéj tylko jeszcze wzburzy umysły. Chcemy przecież, mówi daléj, odpowiedzieć na poselstwo królewskie, i taki jest cel poprawy znanéj pod mojem nazwiskiem. Mówca przytacza główne myśli adresu i chociażby chciał je widzieć inaczej wyrażonemi, wszakże i on i przyjaciele jego przyznają, że lud domaga się o szanowanie służącego sobie prawa.

P. Schulze-Delitzsch podobnież występuje przeciw panu Reichensperger i mówi, że adres ma cel podwójny: dać poznać obecny stan rzeczy królowi i narodowi, nie dla obudzenia złych namiętności jak się o to starano, bo gotowi jesteśmy oprzeć się temu, bo nie ten jest cel postępowego stronnictwa niemieckiego (ogólne potwierdzenie), bynajmniéj; ale chcemy, aby Prusy, na czele Niemiec, pracowały nad ich zjednoczeniem; chcemy, aby ta chorągiew przewodnicza nie przeszła w inne ręce. W obecnéj walce, lud ma za sobą duch dziejów i postępu; zginiony jest kto przez swe kroki stawi opór temu duchowi. Wniosek zamknięcia rozpraw ogólnych przyjęto.

P. Gneist zbija niektóre twierdzenia hr. Schwerin, co też i p. Virchow, sprawozdawca, czyni, wyrażając przytem zadowolenie, że cała komissja zgodnie uznaje potrzebę adresu. Ministrowie oświadczyli, że rozwiążą izbę, skoro kraj dostatecznie ją pozna. Zdaje się nam, że większość kraju jest za nami i ministrowie muszą temu wierzyć, bo dotąd nie rozwiązali izby (śmiech).

O jedno więc tylko prosić nam pozostaje, aby król odprawił ministrów. Izba nie prosi w adresie, aby nowy gabinet został utworzony z grona jej większości, przeciwnie, i mówca i jego przyjaciele, z miejsc swoich, jako posłowie i jak obywatele, całemi siłami popierać będą pierwszy gabinet, który pójdzie drogą konstytucyjną (oklaski). Hr. Schwerin utrzymuje, że wznosząc głos nasz ku szczytowi patrzymy na dół; zdaje się, że on i jego przyjaciele patrzą w górę, a przemawiają do warstw niższych (śmiech). Mówca przywodzi zdarzenia przekonywające, że we wszystkich epokach dziejowych stany składały adresy panującym.

P. von Vincke oświadcza, że nie podawał w wątpliwość zdolności rządowych stronnictwa postępowego, ani przypisywał znakomitéj wyższości pod tym względem swojemu właśnemu stronnictwu; niejednokrotnie wzywano go do zajęcia posady w gabinecie, ale nie sądzi, aby był do tego należycie usposobionym. Co zaś do odłamu Virchow, trudno mu przypuścić, aby odrzucił stanowczo poruczenie wejścia do ministerstwa.

P. von Unruh, sprawozdawca, oznajmuje że izba otrzymała kilka adresów o zajściu 11 maja, znajdą one odpowiedź izby w adresie mającym się podać n. królowi.

Przy rozbiorze pojedyńczych okresów, p. von Vincke wylicza kolejne błędy rządu. Ministrowie, a nadewszystko p. von Bismarck, postępują z pogardą względem izby.

P. Reichensperger mówi przeciw miejscu adresu, naganiającemu politykę zewnętrzną; sprzeciwia się jednocie niemieckiéj, mówi bowiem, że ta dążność jest nierozdzielną od dążności do imperjalizmu.

P. von Vincke podobnież mówi przeciw temu miejscu adresu i utrzymuje, że w dziejowem położeniu Prus szukać należy przyczyny téj wielkiéj liczby przeciwników, jaką to państwo ma za granicą.

P. Simson broni tego paragrafu i dowodzi, że izba nie może daléj pracować z teraźniejszymi ministrami. Urągliwy duch jego mowy podobał się powszechnie i wywołał szczerą wesołość.

Przystąpiono do głosowania. Projekt adresu hrabiego Schwerin odrzucono 257-miu głosami przeciw 41-mu, projekt komissji przyjęto większością 239-ciu głosów przeciw 61-mu.

Wybrano następnie członków deputacji mającéj złożyć adres królowi.

Izba w oczekiwaniu na odpowiedź królewską naznacza odbycie następnego posiedzenia na środę, d. 27 maja.

Ukaziciel rządowy 22 maja oznajmuje, że wczorajszego dnia i podczas nocy, stan zdrowia króla był zupełnie zadawalający; bole w krzyżu ustały; król przyjmował dziś wielu członków swojéj rodziny, również słuchał sprawozdań pana von Bismarck i barona Schleinitz.

Berlin, 27 maja. Na dzisiejszem posiedzeniu izby poselskiéj, prezes Grabow uwiadamia, że król nie przyjął deputacji mającéj złożyć adres, który więc przesłany został do gabinetu z prośbą o wręczenie go królowi; nadto p. Grabow oznajmił, że otrzymał list od pana von Bismarck, a przy nim odpowiedź królewską, niekontrassygnowaną przez żadnego ministra; nakoniec, że na dzisiejszém posiedzeniu odczytane będzie nowe królewskie poselstwo.

Prezes zabiera się do czytania odpowiedzi królewskiéj, izba powstaje dla jej wysłuchania. Rzeczone pismo brzmi jak następuje:

„Otrzymałem adres izby poselskiéj z dnia 22 bież. miesiąca. Odpowiedź na moje poselstwo d. 20 dołączoną została tylko jak wstęp do adresu, będącego już wówczas w rozbiorze. Takie postępowanie nie zgadza się z urzeczeniami uczuć uszanowania ku mnie, wyrażonych uprzednio i teraz znowu powtórzonych. Niemogę też widzieć dowodu tych uczuć w przypuszczeniu przyjętém przez izbę, że jej zamiary i pragnienia kraju nie są mi przedstawiane w prawdziwem świetle. Izba poselska powinnaby wiedzieć, że stan kraju jest mi doskonale wiadomy; że królowie pruscy żyją wśród swojego ludu i z ludem, że mają oczy otwarte na prawdziwe potrzeby kraju i serce zawsze gotowe do zadosyć im uczynienia. Byłem dokładnie i zgodnie z prawdą zawiadomiony o zajściu na posiedzeniu 11 maja. Nie potrzeba więc było składać mi stenografowanego sprawozdania rozpraw izby. Czyn istnieje, a mianowicie, że prezes nietylko przerwał mowę jednemu z moich ministrów i kazał mu milczeć, lecz że nadto zawieszając posiedzenie wnet po przywróceniu mu głosu znowu go cofnął. Ten krok nie mógł być inaczej tłómaczony tylko za rozciągnienie na ministrów władzy porządkowéj prezydenta.

„Izba poselska w odpowiedziach na listy ministrów d. 11 i 16 maja, uniknęła wytłómaczenia się co do głównego przedmiotu, co również i adres stara się pomijać. Mówiąc, że „izba nie żądała od ministrów zrzeczenia się służącego im niezależnego konstytucyjnego stanowiska“, a obok tego wyznając, że przedstawiciele korony, jak słuszna nie są podlegli władzy porządkowéj prezesa, widzę w tem nadewszystko obietnicę, że izba nie wystąpi już pod tym względem z żadném roszczeniem widocznie nieprawném. Gdyby izba w swoim czasie uczyniła to oświadczenie, nie miałaby żadnego powodu oskarżać niesprawiedliwie moich ministrów o stawienie jej zawad dla doścignienia celu sejmu przez zerwanie z izbą osobistych stosunków. Mógłbym był zatem skłonić moich ministrów do zagajenia na nowo rozpraw i spróbowania raz jeszcze, czy nie uda się dójść do jakiegokolwiek zadawalającego wypadku; ale izba w adresie swoim sama zniweczyła wszelką w téj mierze nadzieję.

„Adres ubolewa, że w ciągu trzech ostatnich miesięcy, powrót do konstytucyjnego stanu rzeczy nie został otrzymanym. Ministrowie moi nie omieszkali przedstawiać potrzebnych papierów dla dojścia do prawnie uchwalonego budżetu; nie ich wina, że go dotąd nie zagłosowano. Przeciwnie izba obróciła czas i wszystkie siły na rozprawy, których kształt i dążność oddawna podawały w wątpliwość wypadek zgodny z dobrem kraju. Zarzut, że ministrowie moi wystąpili i wprowadzili w życie zasady niekonstytucyjne, oraz że najistotniejsze prawa przedstawicielstwa narodowego zostały wzgardzone i zdeptane, niema żadnéj rzeczywistéj podstawy. Byłoby obowiązkiem izby postarać się przynajmniéj o złożenie dowodu tego twierdzenia i o wskazanie jakie przepisy konstytucyjne podług niej zostały wzgardzone. Lecz pod tym względem, izba przestała na przytoczeniu, że ministrowie moi na teraz odmówili swego spółdziałania w przeprowadzeniu prawa o odpowiedzialności ministrów. Ale ani im, ani ministrom, którzy przed nimi byli nie można czynić zarzutu o zgwałcenie konstytucji, dla tego iż sądzą być zgodnem z dobrem kraju, odroczenie tego pytania, dla którego żaden zakres nie jest przepisany.

„Zachowanie się większości izby, ile razy stosunki zewnętrzne Prus były przedmiotem roztrząsań, sprawiło mi głęboką boleść. Z ciasnego stanowiska widoków stronnictw wewnętrznych, sądzono politykę zagraniczną mojego rządu; a kilku członków izby zapomniało się do tego stopnia, że zagrozili odmową środków toczenia wojny sprawiedliwéj.

„Twierdzenia adresu o zewnętrznem położeniu Prus i połączone z niemi skargi na mój rząd, są zgodne z tém postępowaniem, ale nieodpowiadają istotnemu stanowi rzeczy. Prusy nie znajdują się w większém osamotnieniu jak każde inne państwo europejskie; ale równie jak inne państwa, nie mogą w danych okolicznościach, uniknąć konieczności utrzymania nietykalnym teraźniejszego stanu swéj siły obronnéj. Lubo niemam zamiaru odrzucać rad patryotycznych nawet w przedmiotach polityki zagranicznéj, wszakże podobne rady wówczas tylko mogą mieć cenę, kiedy wspierają się na zupełnem rozeznaniu okoliczności i stosunków międzynarodowych. Skargi atoli że rady nie zostały przyjęte, są ze strony izby nieprawnem roszczeniem rozszerzenia jéj konstytucyjnych przynależytości. We wszystkich okolicznościach należy do mnie i do mnie tylko jednego, zgodnie z królewskiém mojem prawem pokrzepionem przez artykuł 48-my konstytucji, stanowić o pokoju lub wojnie. Pod tym względem jak pod innemi, jest moją powinnością utrzymać nietykalną rozciągłość władzy królewskiéj, opartéj na prawie i konstytucji, i zasłaniać kraj od niebezpieczeństw mogących wypłynąć ze zwichnienia wrzeciądza całego naszego prawnego istnienia. Winienem najsilniéj sprzeciwiać się dążności izby poselskiéj do używania swego konstytucyjnego prawa i swego uczęstnictwa w ustawodawstwie, jako środka ograniczającego swobodę konstytucyjną postanowień królewskich. Objawiają się te dążności w odmowie spółdziałania izby w teraźniejszéj polityce mojego rządu i w jej żądaniu zmiany moich radców i mego systematu rządowego. Wbrew artykułowi 45-mu konstytucji, według którego król mianuje i oddala ministrów, izba chce mię zobowiązać do otoczenia się ministrami jej przypodobanymi, chce w ten sposób ustalić absolutne panowanie izby poselskiéj, co jest konstytucji przeciwnem. Odrzucam to roszczenie, moi ministrowie posiadają mą ufność; czynności urzędowe odbyły się za moją zgodą i rad jestem że ministrowie moi pracowali w stawieniu oporu niekonstytucyjnym dążnościom izby, wytężonym w celu rozszerzenia swéj władzy.

„Co do spodziałania, którego izba oświadcza, że odmawia rządowi, niemogę rozumieć innego spółdziałania, tylko takie do jakiego konstytucja izbę powołała, ponieważ do innego rościć sobie prawa niemoże, a nadto rząd mój żadnego innego od niéj nie wymagał.

„W obec téj odmowy, któréj doniosłość dostatecznie wskazana przez ogólną treść i wyrazy adresu, równie jak przez zachowanie się izby w ciągu 4-ch ostatnich miesięcy, niepodobna oczekiwać żadnego skutku z dalszego trwania teraźniejszego sejmu, bo to nie odpowiedziałoby dobru kraju, ani wewnętrznemu ani zagranicznemu.

„Wzorem przodków moich staram się o świetność, potęgę i bezpieczeństwo mojego rządu, we wzajemnym węźle zaufania i wierności między panującym i ludem. Przy Boskiéj pomocy, potrafię zniweczyć godne kary zamachy, dążące do rozprzężenia tego węzła. Ufność w miłości ludu pruskiego dla dynastji zbyt głęboko tkwi w mojem sercu, aby treść adresu izby poselskiéj zachwiać ją miała.“ Berlin 26 maja 1863 r.

(Podpisano) Wilhelm.

P. von Hoverbeck żąda zapisania w protokole, że list królewski niéma podpisu żadnego z ministrów, a więc niemoże być przedmiotem żadnych rozpraw w izbie.

Hr. Eulenburg, minister spraw wewnętrznych, wchodzi do izby i czyta poselstwo królewskie, upoważniające prezesa rady do zamknięcia w imię króla sejmu o godzinie 2-éj po południu.

Wszyscy posłowie słuchają stojąc odczytania tego rozkazu.

Prezes Grabow zdaje sprawę z prac izby i kończy mowę swoję następnemi słowami:

„Zamykam sejm niniejszy, gorącem podziękowaniem za uprzejme wsparcie, jakiego doznałem, i wyrażeniem głębokiéj ufności, że lud pruski, nie schodząc ani na chwilę z drogi najściślejszéj prawności, otoczy w téj gorącéj konstytucyjnéj walce wiernie i silnie oprzysiężoną konstytucję i swoich przedstawicieli, że gorąco bronić będzie palladjum praw i swobód przez siebie zdobytych; że bronić go będzie od wszelkiego niekonstytucyjnego zamachu. Zamykam posiedzenie okrzykiem, który mimo wszelkie powikłania chwili znajdzie radośny odgłos w sercu ludu i jego przedstawicieli, okrzykiem: niech żyje najjaśniejszy nasz król Wilhelm I.“ Izba trzykrotnie powtarza tenże okrzyk: Boże zachowaj ojczyznę!

Poseł Sello dziękuje prezesowi, ten zaś wynurza pragnienie, aby członkowie zebrali się na następnych sejmach swobodniejszymi i wśród pomyślniejszych okoliczności.

Zamknięcie sejmu.

P. von Bismarck d. 27 maja o godz. 2-éj po południu w sali Białéj zamku królewskiego zamknął sejm następną mową:

„Dostojni, urodzeni i sławetni panowie obu izb sejmowych.

„Naj. król raczył mi rozkazać zamknąć w swojem imieniu posiedzenia obu izb sejmu państwa.

„Otwierając sejm niniejszy, rząd jego kr. mości objawił pragnienie i zamiar przywrócenia szczerego spółpracownictwa z obu izbami. Istniejąca konstytucja i spólna miłość dobra kraju, oraz czci korony, były podstawą, na któréj miano dążyć do tego celu. Ale wypadek prac sejmowych w ciągu czterech upłynionych miesięcy dowodzi, że to pragnienie nie zostało spełnione. Niektóre prawa szczegółowe mające wprowadzić do istniejącego prawodawstwa pożądane ulepszenia, były wprawdzie zagłosowane. Przełożenia zmierzające do ulgi stanu ubogich inwalidów, podobnież otrzymały przyzwolenie sejmowe. Można z przyjemnością wymienić, że umowa między państwami przytykającemi do brzegów Elby, a zmierzająca do urządzenia opłaty spławnéj na téj rzece oraz, że traktaty handlu i żeglugi, zawarte z rządem królewskim belgijskim znalazły chętne przyjęcie. Z drugiéj atoli strony, rozprawy nad budżetem bież. roku, chociaż go przedstawiono na początku sejmu, nie mogły być ukończone.

„Już, przez objawy wynurzone na wstępie obrad, a mianowicie przez adres podany naj. panu dnia 29 stycznia, izba poselska stanęła w zupełnéj oppozycji z rządem, chociaż list królewski d. 3 lutego szczerze ją wzywał do uczynienia zgody możliwą, przez uznanie obrębów zakreślonych w konstytucji dla rozmaitych władz a oraz przez ochocze zespolenie się z ojcowskiemi zamiarami jego kr. mości. Izba wytrwała w zachowaniu się przeciwnem wzajemnemu porozumieniu. W rozprawach wkraczając niesłusznie w politykę zagraniczną, izba starała się zwichnąć działanie rządu naj. pana, a przez to znacznie pownożyła wzburzenie w naszych prowincjach przyległych Polsce. Izba poselska nie wahała się powtarzać potwarzy i napaści, z jakiemi przeciwnicy rządu pruskiego występowali i przez to wzniecila obawy niebezpieczeństw zewnętrznych oraz powikłań wojennych, do których stosunki rządu naj. pana z państwami zagranicznemi nie dają żadnego powodu. Nakoniec w adresie swoim d. 22 maja, izba oświadczyła rządowi że odmawia mu spółdziałania, jakie jéj podług

konstytucji służy. Tym sposobem zamknięcie jéj obrad stało się nieuchronnem.

„Rząd jego kr. mości głęboko ubolewa, że zagłosowanie praw skarbowych przedstawionych sejmowi, a mianowicie ustalenie w czasie właściwym budżetu 1863-go roku zostało uczynione w tem sposób niemożliwem—i zastrzega sobie postanowienie co do środków, jakiemi oparrzyć tę potrzebę wypadnie.

„Rząd naj. pana zna całą ważność swojego zadania i wielkość trudności na jakie natrafia, ale silny świadectwem sumienia, że chodzi o utrzymanie dóbr najistotniejszych ojczyzny, wytrwa w przekonaniu, że zdrowe ocenienie potrzeb doprowadzi nakoniec do trwałego porozumienia z przedstawicielstwem narodowem i do szczęśliwego rozwoju naszego konstytucyjnego bytu.

„Za najwyższym rozkazem jego kr. mości ogłaszam posiedzenia obu izb sejmowych za zamknięte."

Po odczytaniu téj mowy hr. Stolberg, prezes izby panów, zawołał: niech żyje król! co zgromadzenie trzykrotne powtórzyło.

Berlin, 29 maja. Gazeta krzyżowa pisze, że w skutek zamknięcia sejmu, król wcześniéj niż zwykle uda się do wód i dnia 8-go czerwca wyjedzie do Karlsbad. Stan zdrowia jego, od czasu ostatniego cierpienia, jest zupełnie zadawalający.

Gazeta narodowa donosi, że zawczoraj wieczorem wielka liczba członków dwóch głównych odłamów izby poselskiéj zebrała się na wieczerzę. P. Grabow, prezes, wniósł przezdrowie izby poselskiéj; p. v. Unruh odpowiedział przezdrowiem trzech wice-prezesów; pan v. Bockum-Dolffs wzniosł kielich zgody dwóch odłamów wyzwolonych. Obecni pili też na pomyślność ojczyzny.

Książę Wilhelm badeński, który jak wiadomo wyszedł ze służby wojennéj pruskiéj, opuścił wczoraj Berlin i udał się do Karlsbad.

Berlin, 30 maja. Królewicz następca tronu rozpocznie jutro podróż w celu przeglądu wojsk, stojących w prowincjach Pruskiéj i Pomorskiéj.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

BERLIN, piątek 5 czerwca wieczorem. Rada municypalna berlińska postanowiła wczoraj, za wspólną zgodą z magistratem, wysłać do króla deputację z przełożeniem smutnych następstw, jakie nowe urządzenie dziennikarstwa, niezagłosowanie prawidłowego budżetu i zatarga konstytucyjna, coraz wybitniejsza, wywierają na majątki prywatne, na przemysł miejski (buergerliche Gewerbe) i na kredyt. Deputacja zatem prosić powinna króla, aby przez prędkie zwołanie sejmu, przywrócił stan konstytucyjny.

Dziś magistrat przystąpił do uchwały rady municypalnéj.

BERLIN, sóbota 6 czerwca. Wydawcy 6 dzienników, którzy zaprotestowali wczoraj przeciw dekretowi 1-go czerwca, otrzymali ostrzeżenie, oparte na tém, że w rzeczonéj protestacji wypaczyli zdarzenia, przedstawiając je w ohydny sposób; że podżegali do nienawiści władzy i do nieposłuszeństwa; nakoniec że ściągnęli na siebie to ostrzeżenie z powodu całości swego postępowania.

GDAŃSK, piątek 5 czerwca wieczorem. „Gazeta gdańska" donosi, że królewicz następca, razem z małżonką swoją, odwiedził powietnicę (ratusz), gdzie władze miejskie powitały ich kr. wysokości. Pierwszy burmistrz wynurzył żal, jakiego Gdańszczanie doznają z powodu, że okoliczności nie pozwalają im uczcić tych odwiedzin tak radośnie, jak by to w innym czasie uczynili.

Następca tronu odpowiedział w tych słowach: „I ja ubolewam, że przybyłem tu w chwili, w któréj zatarga wynurzyła się między rządem i ludem; wiadomość o tém mocno mię zadziwiła.

„Nic nie wiedziałem o dekretach, które ją wywołały; byłem nieobecny w stolicy, nie miałem więc najmniejszego udziału w obradach, w skutek których te dekreta wydano.

„Ale my wszyscy, ja zaś więcéj niż ktokolwiek, i znając lepiéj niż ktokolwiek szlachetne i ojcowskie uczucia króla, mamy pewność (Zuversicht), że pod berłem naszego monarchy, Prusy bezpiecznie kroczą ku wielkości jaką Opatrzność dla nich zachowała."

P. Winter, piérwszy burmistrz, odpowiedział trzykrotnym okrzykiem: „niech żyje król! niech żyje następca tronu!"

KOPENHAGA, piątek, 5 czerwca wieczorem. Dziennik „Berlingske Tidende" zapowiada urzędowie, że król przyjmie jutro, w sobotę, na uroczystem posłuchaniu deputację grecką, która następnie będzie przyjętą przez książęcia Wilhelma w pałacu jego ojca, książęcia Krystjana.

Rocznica ogłoszenia ustawy zasadniczéj duńskiéj była dziś obchodzoną przez wielką uroczystą processję. Mowę, którą król z tego powodu wyrzekł, przyjęto z zapałem.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— WODY MINERALNE W KEMMERNIE. — Źródła wód siarczannych kemmernskich, nasilniejszych pomiędzy krajowemi, leżą na granicy Inflant i Kurlandji o sześć mil od Rygi, a niespełna o milę od zatoki Ryzkiéj i w takiejże odległości od miasteczka Schlok nad rzeczką Aa. Woda z tych źródeł, którą, niewiémy jak dalece słusznie, ale wielu porównywa z najskuteczniejszemi tegoż rodzaju wodami w Niemczech, jest przezroczystą, koloru żółtawego, a smak i zapach ma podobny do gazu siarczano-wodorodnego. Temperatura wody w źródle zawsze jest stałą, 4, 9° Réaum. Używana do kąpieli, z powodzeniem leczy reumatyzmy, bole nerwowe, żółtaczkę, liszaje itp. Urządzenie obecne tych wód jest następujące. Nad źródłem wznosi się niewielka budowa, w któréj ustawione pompy wyciągają wodę i przesyłają do zakładu kąpieli. Tu woda się zbiera w czterech drewnianych rezerwuarach; dwa z pomiędzy nich przeznaczone są na przechowywanie wody zimnéj, w dwóch zaś innych woda ogrzewa się parą. Z rezerwuarów woda za pomocą trąb prowadzi się wprost do izb, w których ustawione są wanny, i tu miesza się gorąca z zimną wedle potrzebnéj temperatury od 26 do 29 st. R. Pora używania wód w Kemmernie dzieli się na dwa kursa: od 1 czerwca do 7 lipca i od 8 lipca do 15 sierpnia. Dla pomieszczenia przyjeżdżających chorych, jest tu wielki dom należący do towarzystwa akcjonarjuszów, cztery hotele i znaczna liczba małych domków. Cena izby w domu prywatnym wynosi na jeden kurs leczenia od 8 do 15 rub., a cena mieszkania obszerniejszego 30, 75 i nawet 100 rub. W domu towarzystwa akcjonarjuszów pojedyńcza komnata kosztuje 5 rub., a stół 8 rub. na tydzień, w hotelach izba 3 lub 4 rub., a stół od 5 do 8 rub. Biedni znajdują przytułek za 10 zł. i 2 rub. na cały czas leczenia, a stół za 1 rub. do 2-ch na tydzień. Za 7 wanien zwyczajnych płaci się 4, a z mułem 8 rub.

— CHOROBY UMYSŁOWE.—Pod tym tytułem wyszła w Petersburgu z drukarni p. J. Ohryzki piérwsza część „Notatek z podróży odbytéj w r. 1858" przez J. Rolle, obejmująca 83 stronice druku. Książeczki téj w Wilnie jeszcześmy nieotrzymali; musimy więc tymczasem poprzestać na luźnéj wzmiance.

— GAWĘDY WARSZTATOWE. Nakładem J. J. Okońskiego wyszła część pierwsza (wydanie drugie) Gawęd warsztatowych dla rzemieślników i robotników polskich, opowiedzianych przez terminatora (Adam Wiślicki), cena groszy 20. W książeczce téj mieszczą się gawędy warsztatowe dawniéj już drukowane w Czytelni Niedzielnéj. W dalszych dopiéro częściach, jeżeli pierwsza okaże się pożyteczną, znajdą czytelnicy prace jeszcze drukiem nieogłoszone. (G. P.)

— POŻAR.—W miasteczku Kisielanie, należącém do obywatela Olizara (w gub. Wołyńskiéj), d. 15 zeszł. marca, wybuchnął w synagodze żydowskiéj pożar, który rozszerzając się coraz bardziéj, pochłonął całą środkową część osady. Spalił się murowany dwupiątrowy dom właściciela miasteczka ze wszystkiemi pobocznemi budowlami i ruchomością, zabudowania plebanjalne, włościańskie, 32 domy żydowskie, oraz 34 kramy ze wszystkiém co się w nich znajdowało. Straty obliczono na 105,281 rub.; zginęło też w pożarze czteroletnie dziecię żydowskie. Przyczynę pożaru przypisują niedbalstwu w czyszczeniu kominów w synagodze.

— ZAWIESZENIE CZASOPISMA.—„Poczta Północna" donosi, iż wychodząca w języku łotewskim gazeta p. t. „Petersburgas Avises" zawieszoną została na cztery miesiące.

— POŻAR LASÓW.— Donoszą z Galicji, że w skutek niezmiernéj posuchy, paliły się tam lasy w Tarnowskiém i Rzeszowskiém. Ogień szerzył się tak gwałtownie, że w ciągu jednego dnia niszczył niekiedy do 300 morgów lasu.

— WYSTAWA OBRAZÓW W KRAKOWIE. Najwięcéj artystów miejscowych, lub Polaków bawiących dla kształcenia się za granicą, nadesłało utwory pędzla swego na tegoroczną wystawę Towarzystwa sztuk pięknych w Krakowie. Nieco wszakże i malarzy Warszawskich do tego przyłączyło się kółka: wystawa nadspodziewanie jest w tym roku liczna, wbrew odwiecznemu przysłowiu rzymskiemu. Wszystkie dzienniki chlubnie się o niéj wyrażają. My tylko wyliczymy tutaj poczet ważniejszych obrazów i obrazków, aby na pierwszy rzut oka pokazać bogactwo i wielostronność utworów artystów polskich, lub w Polsce urodzonych. Oto ich szereg. Cynk Florjan-Krakowianin bawiący obecnie dla doskonalenia się w Monachjum, znany już na przeszłych wystawach ze swych obrazów olejnych, jak śmierci św. Salomei, św. Jadwigi szukającéj syna i t. p. nadesłał teraz na wystawę „św. Kunegundę między górnikami znajdującą się w téj chwili, gdy znaleziono pierścień w bryle soli." Eljasz Walery, syn malarza krakowskiego, doskonalący się obecnie w Monachium, (dawał na przeszłe wystawy Jana III „Śmierć Sawy" i t. d.) przysłał na teraźniejszą wystawę epizod z życia Głowackiego. Dylczyński Cyprjan, kształcący się od r. 1859 za granicą a obecnie w Paryżu, znany z obrazów „Weteran-żebrak" „Kościuszko po bitwie" „Poeta umierający" i t. d. umieścił na wystawie historyczny obraz wyobrażający Jakóba i Konstantego Sobieskich na zamku Koenigsteinie. Drugim z obrazów jest portret Juljusza Słowackiego. Młodnicki Karol, młody galicjanin bawiący obecnie w Paryżu, dał na wystawę krakowską obraz z tych słów z poematu Słowackiego: „Więc Szaman wziąwszy kaganiec wszedł do lochu po rozwalonych kamieniach, a za nim" i t. d. i apoteozę r. 1863. Budkowski Gustaw, rodem z Inflant, kształcący się niegdyś w Akademji petersburskiéj, następnie za granicą a głównie w Paryżu, znany z obrazów „Ave Marja" „Astrolog przy choréj" (obraz będący na wystawie londyńskiéj); „Dziewica splatająca wieniec z Nieśmiertelniczków" (przysłany na wystawę zeszłoroczną krakowską) umieścił teraz allegoryczny utwór swój zalet nieposlednich, oraz drugi obraz wystawujący obóz. Kozakiewicz, młody malarz, przysłał: „Żal wieśniaków po śmierci Kazimierza Wielkiego." Obraz wystawia gruppę włościan przy grobowcu wielkiego monarchy znajdującym się na Wawelu. Znanego artysty lwowskiego L. Loefflera, wystawa obecna posiada utwór wyobrażający powrót jeńca przez księży Trynitarzy polskich wykupionego ongi z jassyru tureckiego. Łuszczkiewicza, profesora malarstwa w Krakowie, wystawa zamieściła wizerunek nadzwyczaj wierny pod względem archeologicznym, Anny Jagiellonki siedzącéj w krześle staroświeckiem, i wpatrującéj się w portret Stefana Batorego obok niéj stojący w ramach przepysznych, odwiecznych. Pana Matejki, znanego już na wystawie warszawskiéj z tylu utworów znamienitego pędzla, znajduje się obecnie pomiędzy obrazami w Krakowie trefniś sławny Stańczyk, pełen smutku i zamyślenia wśród Zygmuntowskiéj komnaty królewskiéj. Sagnowski Karol, uczeń niegdyś pana Władysława Łuszczkiewicza, o którym wspomnieliśmy wyżéj, dał na wystawę obraz religijno-legendowy i wyobrażający świętego Jacki, z Florjanem, Godynem i Benedyktem, w chwili kiedy przeprawiając się przez rzekę, unoszą się na płaszczu dominikańskim po falach Wisły. Szynalewski Fel. znany niegdyś malarz w Warszawie, obecnie zamieszkały w Krakowie, umieścił obraz olejny wystawujący Chrystusa Pana uczącego w kościele Doktorów izraelskich. Kottsis Aleksander, który winien swe udoskonalenie się w malarstwie Wiedniowi, nadesłał do Towarzystwa sztuk pięknych obraz Chłopa krakowskiego nad mogiłą Wandy, przy oświetleniu księżycowem. January Suchodolski, ojciec Zdzisława malarza bawiącego dla doskonalenia się w Paryżu, nadesłał do Krakowa pokój szlachcica z XVII wieku, w którym letni gospodarz gra w marjasza z księdzem plebanem; jego małżonka porze złote galony, a córa gra na klawikordzie, przy którym stoi starający się o jéj rękę wedle woli rodziców, nie bardzo zaś dobrze od panny przyjmowany galant. W téj chwili właśnie wchodzi drugi amant, ku któremu dziewoja miléj się obraca, a piesek domownik przyskakuje. Na ścianach wiszą portrety przodków. Całe otoczenie, zeszłym wiekiem trąci; ubiory i figury żywcem nie malowane, ale jakby sfotografowane z ubiegłéj przeszłości. Widzisz i powagę staropolską, i sztywność salonową i galanterję francuzką czasów minionych. Drugi obraz tegoż artysty, pendant do znajdującéj się na wystawie warszawskiéj „stajni wojskowéj" wyobraża „stajnię wiejską." Jeden fornal wjeżdża do stajni na tęgim mierzynku; drug pali lulkę, ale zaledwo stoi, tak mu pilno lecieć; dowodem téj rozłąki płacząca niewiasta czy dziewoja o parkan wsparta; krajobraz czysto-polski. Piérwszy z obrazów p. Suchodolskiego był i na wystawie naszego Towarzystwa zachęty sztuk pięknych, z podpisem wyjątku z poloneza staroświeckiego, znanego wszystkim ludziom daty dawniejszéj. Szuppe (Schouppé) Alfred, wydawca świeżo ogłoszonego u nas Album, dał dla Krakowa widok olejny wystawujący kościół starożytny w Oliwie (niedaleko Gdańska). Wojciech Gerson i Ruśkiewicz z Warszawy, posłali swe krajobrazy polskie, w których celują. Z rzeźby, spotykać się tutaj dały jedyne utwory Parysa Filippi. Losowanie obrazów dla członków rozpocznie się jutro,—i z tego powodu wystawa zamkniętą będzie.

P. Pilatti Henryk posłał z Warszawy dwa obrazy rodzajowe: „Chłopków żegnających się przed karczmą" i Stróża zalecającego się córce przekupki warsz. ze Starego Miasta." P. Szermętowski J. bawiący obecnie za granicą, nadesłał do Krakowa dwa malowidła: „Dziewicę siedzącą nad strugą pod drzewem i układającą kwiatki z jakowymś zamysłem" i „Biedne dzieci zbierające chróst na opał i spotykające leśniczego." Ten ostatni obrazek był i na wystawie naszéj z podpisem: „Sieroty." P. Malczewski Tytus dał „Grajka Krakowskiego." P. Cielecka Wanda, amatorka umieściła na wystawie pastel swojéj roboty wyobrażający ś. Cecylję. P. Kiburt z Inflant przysłał wizerunek „Głowy Izraelity." P. Grabowski Jędrzéj, Krakowianin, dał akwarelle wystawujące typy ludowe i portrety olejne, którémi po większéj części się zajmuje. Były i kopje tegoż artysty z Tycjana, między niemi odznaczał się wizerunek Doży weneckiego. P. Piotrowski professor z Królewca wymalował z natury kobiétę wyjmującą z kąpieli dziecię, do którego się uśmiecha. P. Szubert, brat niedawno zmarłego rzeźbiarza, wystawił dwa widoki polskie i trzeci krajobraz włoski. Piérwszy zimowy ze stron galicyjskich, drugi cieplejszy z nad Wisły; ostatni z pod gorętszego nieba ma wyobrażać Kampanję rzymską. P. Dzbański K. ze Lwowa obdarzył wystawę swemi rysunkami wodnemi i ołówkowemi. P. Gryglewski Aleksander, którego tyle utworów pędzla spotyka się i na wystawie warszawsk. umieścił na krakowskiéj trzy obrazy: „Krużganek" oraz samą „Bibljotekę uniwersytetu Jagiellońskiego" i „Nawę boczną katedry na Wawelu." P. Straszyński z Wołynia, bawiący teraz w Rzymie, wystawił z poematu Adama Mickiewicza „Zosię przed domem, z którego przez okno wygląda pan Tadeusz." Z obrazów p. Piotra Michalczewskiego, są tylko „Owoce." (G. P.)

— NOWE DZIEŁA POLSKIE.—Ze Lwowa donoszą, iż tam się drukuje i wkrótce opuści prassę kilka dzieł nowych. Ważniejsze z nich wymieniamy. Szajnocha wydaje „Historję Kozaczyzny"; to dzieło w dwóch tomach, obejmie około 70 arkuszy. Druk trzeciego tomu „Bibljoteki zakładu Narodowego imienia Ossolińskich," znacznie już postąpił; zawiera na czele rozprawę ś. p. Aleksandra Stadnickiego: „O osadnictwach na Rusi." Karol Widman zapowiedział „Opis Galicji jeograficzny, topograficzny i statystyczny"; obszerne to dzieło będzie wszakże potrzebowało dłuższego czasu do ukończenia.

— NIEPRAWDOPODOBNE, ale PRAWDZIWE ZDARZENIE w naszych czasach, trafiło się w Poznaniu. Protestancki miejscowy pastor, radca konsystorjalny Carus wezwany był dla pogrzebania zwłok artysty dramatycznego imieniem Hutter'a, rodem z Poznania. Na pogrzebie znajdowała się rodzina zmarłego i całe Towarzystwo dramatyczne miejscowe. P. Carus uznał słusznem wystąpić z pogrzebowem przemówieniem i rzekł do rodziny: „Nie płaczcie, powinniście byli płakać gdy syn ten odchodził od was, aby wejść w towarzystwo ludzi, którym Pan Bóg nie błogosławi; śmierć jego możecie uważać jako zapłatę grzechu." Można sobie wystawić jakie wrażenie mowa uczyniła, artyści wszakże wstrzymali się od oburzenia, jakiego doznali, milczeli, zasypali mogiłę i zapozwali pana Carus o obelgi. (G. P.)

Królewiec, 5 czerwca 1863 r.

Na placach zagranicznych, mimo dowozów nieustannie miernych, bardzo słabe tendencje do zakupów miały miejsce. W Anglji ceny na pszenicę cofnęły się cokolwiek, w Belgji średnie gatunki więcéj są pożądanemi; o stanie zasiewów ze wszech stron pomyślne dochodzą nas wiadomości; na naszéj giełdzie sprzedaż produktów ziemnych, przy ograniczonych ofertach, niemal bez różnicy po zeszłotygodniowych cenach odbywała się.

Płacono na giełdzie naszéj:

	wagi.	korzec.
Pszenicy czerwonéj . . .	121—130	35 —40 zł. pol.
„ pstréj	122—129	36 —42
Żyta	121—120	24 —26 1/2
Za lepsze żyto rossyjskie, przy równéj wadze, o 1 sgr. wyżéj płacą.		
Grochu biał. na paszę . .	— —	25 —25 1/6 z. p.
„ do gotowania . .	— —	27 —
„ zielonego	— —	27 —
„ burego	— —	28 —
Bobu	— —	27 —28 1/2
Wyki	— —	21 —
Owsa	72— 92	12 —16 1/6 wedle gatunku.
Jęczmienia małego . . .	98—115	16 —21
„ dużego . . .	110—114	20 1/2—22

Siemienia lnianego ceny i żądania wzrastają.

Wełna po szląskich pomniejszych placach o 2 do 5 tal. niższe osiągała ceny od zeszłorocznych, tylko wyborowéj jakości i dobrze wypraną, po zeszłorocznych cenach sprzedawano; strzyżka o 5 do 8% korzystniejszą w tym roku okazała się od upłynionego co do wagi,—pranie w ogólności niestaranne ze wszystkiem. Na placach szląskich najwyższe ceny płacono w r. 1862. Tranzakcie na kontrakta li sporadycznie uskuteczniane bywają i to podług cen z ostatniego tygodnia.

Guano prawdziwe peruańskie, jako i inne nawozy, jak dawniéj. Poleca swe usługi.

FRYDERYK LAUBMEJER.

Agencja Domu Nadniemeńskiego w Królewcu.

ROZMAITOŚCI

— W Stanach Zjednoczonych jest teraz 74 naczelników sztabu, z których 4 należy do regularnéj armji a 70 do wojska ochotników. Każdy z nich pobiera w rok 5,000 dollarów pensji, co czyni 370,000 dollarów. Każdy naczelnik sztabu ma prawo wybrać dla siebie trzech asystentów z gażą po 1,500 doll. każdy, co czyni 333,000 dollarów. Oprócz tego 284 sztabowych brygadjerów pobiera po 4,000 dollarów, w ogóle 1,136,000 dollarów. Każdy z nich ma po dwóch asystentów, których pensja wynosi 852,000 dollarów. Naczelnicy sztabu regularnéj armji mają półkowników, majorów, kapitanów i. t. d. należących do ich sztabu, których pensji nie liczyliśmy w téj summie. Wszystkie gaże wynoszą 3,000,000 dollarów, czego aż nadto do pokrycia wojennych wydatków w czasach spokojnych.

— Ciało prawodawcze na posiedzeniu d. 21 kwiet. jednogłośnie potwierdziło prawo powiększenia floty francuzkiéj, dodając trzech wice-admirałów, do istniejących już 12-u i 6 kontr-admirałów do istniejących już 24. Francja więc będzie miała 15 wice-admirałów i 30 kontr-admirałów. Zwiększenie etatu podniesie morski wydatek do 84,000 fr. (21,000 rs.).

— Pan Krone pastor protestantcki bawił 10 lat w Chinach i po powrócie miał w luterskim kościele w Wiedniu mowę, w któréj podał następne szczegóły o Chinach. „To prawda, że Chinczycy postąpili w nauce i sztukach. Szkoły ich są pod każdym względem wzorowe; ale jakież okropne ich familijne życie! Ojciec sprzedaje swą córkę tak drogo jak może przyszłemu zięciowi i który odprzedaje żonę swoją, kiedy ta go znudzi, lub z innego powodu. Znałem urzędnika, który sprzedał żonę swoją dla tego, że dostał miejsce daleko, a więc przeniesienie się z nią tam wieleby go kosztowało. Zabijać lub wyrzucać dzieci jest najzwyczajniejszą rzeczą, szczególniéj kiedy to córka. Ojciec mający trzy córki jest przykładem cnoty. Publiczne życie nie przedstawia więcéj pocieszającego obrazu. Nie tylko, że niezabezpiecza życia prywatnego, ale często miasta, wsie, a nawet ulice są w wojnie z sobą. Miałem pewnego razu kazanie w kościele, gdzie było wiele grobowców. Oddawano im cześć równą Bogu. W rok potém wróciłem i nieznalazłem na tém miejscu ani świątyni, ani też grobowców. Dowiedziałem się potém, że zaszło zaburzenie, skutkiem którego zniszczono świątynię. Najzgubniejszą rzeczą jest używanie opjum. Kto je używa, zdolnym jest na wszystko, aby tylko dogodzić swym namiętnościom. Język chiński jest bardzo trudny; nie jest to rozmowa, ale śpiew. Każda sylaba ma ton wyższy lub niższy, wielu jednak missjonarzy zwyciężyło tę trudność. Nawróciło się więcéj niż 5,000 na chrześcijańską wiarę, z których kilku krew przelało męczeńską. Stara kobieta któréj jedynem utrzymaniem się było sprzedawanie przedmiotów czczonych przez pogan wyrzekła się zarobku swego, i stała się gorliwą chrześcijanką."

— Napróżno lekarze i fizjologowie powstają na nieumiarkowane użycie środków pobudzających, używanie ich z każdym rokiem wzrasta. Obrachowano, że na całéj kuli ziemskiéj przez palenie, zażywanie lub żucie wychodzi tytuniu co rok na 1,250 miljonów dolarów. W samym Nowym Jorku, powiada „Dziennik Handlowy" Stanów Zjednoczonych, według urzędowych statystycznych danych w 1861 r. wypalono tytuniu i cygar na 3,650,000 dollarów (dollar—8 zł. 22 gr.), wtenczas gdy chleba skonsumowano tylko na 3,106,500 dollarów. Tytuń w Stanach Zjednoczonych wszędy upowszechniony, wszyscy go palą. Wódka czyli wisky również na nieszczęście w Ameryce jest upowszechnioną. Pjaństwo wszędy kwitnie. Kalifornja szczególnie odznacza się pod tym względem. W San-Francisco są zakłady, które po nocą machin o sile 60-ciu koni i przy pomocy 30 robotników wyrabiają dziennie około 36,000 funtów zboża i pędzą od 2 do 3000 galonów (6 do 900 wiader wódki), rocznie więc 300,000 wiader. Pomimo to jednak, wódki nie staje dla Kalifornji i w przeszłym roku przywieziono jeszcze 30,000 beczek z zachodnich Stanów. Cena wódki wzrasta z dniem każdym.

— Francuzki jeneralny konsul w Bagdadzie, p. Delaporte, zrobił niedawno na brzegach Eufratu, w pobliżu starożytnego Babylonu, w okolicach żydowskiéj wioski Kothel, bardzo ważne archeologiczne odkrycie. Odkopał około starożytnego pomnika, znanego pod nazwą „grobowca proroka Ezechjela," grotę, w któréj zachowało się sześć grobowców, posągi i rozmaite ozdoby wybornego wyrobu. P. Delaporte mniema, że to jest familijny sklep grobowy jednego z greckich wodzów z czasów Aleksandra Macedońskiego, lub któregokolwiek z jego następców. „Na brzegach Eufratu, piszą w „Revue de l'Instruction publique," wiele istnieje kurhanów, które prawdopodobnie zawierają w sobie grobowce przeznaczone do zbogacenia naszych muzeów.

— W Londynie niejakiś Varaine de la Bue wystawił niedawno dla publiczności powiększone fotograficzne wyobrażenie części księżycowéj powierzchni. Wizerunek téj fotografji jest o 36 razy większy od pierwotnego negatywu (obraz odwrótny); wyobrażony na niéj najdokładniéj łańcuch gór księżyca ze wszelkiemi zagłębieniami i wydatnościami. Gdyby tym sposobem zdjętą została cała widzialna powierzchnia księżyca, późniejsi badacze mogliby za pomocą tych fotografij zauważać każdą przemianę na powierzchni księżyca.

— Pierwszych dni marca w niewielkiéj wioszczynie Tablatte, przyszedł do tamecznego policyjnego kommisarza jeden z tamecznych mieszkańców, prosząc by go natychmiast aresztowano. Oświadczył, że ojciec jego miał zamiar przedać dom, będący ich własnością rodzinną i że on, jedyny syn ojca swojego, tak silną skutkiem tego powziął nienawiść ku dawcy dni swoich, że jeżeli go zaraz nie zaaresztują, to albo dom podpali, albo gotów obejść się okrutnie ze swoim ojcem. Miejscowa policja, przychylając się do uporczywych nalegań proszącego, pośpieszyła wziąć go pod areszt.

— Pani A. wdowa po półkowniku, ma kantor tabaczny w Paryżu, którego zarząd poruczyła panu T. Ten ostatni chcąc odesłać swéj pryncypałce zebrane pieniądze, złożył je w paczkę, zapieczętował i odesłał przez służącą na pocztę, udzieliwszy jéj potrzebnéj instrukcji. Po upływie niejakiegoś czasu, wraca się i ze łzami opowiada gospodarzowi, że list, który włożyła do kieszeni, wypadł. Wszelkie poszukiwania pana T. okazały się bezskutecznemi. W kilka godzin potém przyszło mu na myśl udać się na pocztę, i tam ku wielkiéj swéj radości, dowiaduje się, iż list jego został wrzucony do skrzynki pocztowéj, wraz z innym listem pod adresem pani A. Treść jego następująca: „Znalazłszy dziś rano list pod adresem pani, i sądząc, że jest z pieniędzmi, pośpieszyłem wrzucić go do skrzynki. Uwiadamiam panią o tym wypadku, dla tego, żebyś pani mogła uprzedzić osobę, posyłającą ten list, która zapewnie wielce w téj chwili jest niespokojną."

— W zimie kiedy słońce nie udziela naturze dostatecznéj ilości cieplika, ażeby podtrzymywać siły, życie zatrzymuje się w całem roślinnem królestwie, które pogrąża się w głęboki sen trwający do wiosny. Promienie słoneczne budzą je do nowego życia. W królestwie zwierząt są też twory przepędzające zimę w głębokim śnie. Warunki tego snu letargicznego dla wszystkich są jednostajne. Wszystkie funkcje żywotne do takiego stopnia słabną, że zda się już ustały. Płazy więcéj niż inne podlegają snowi letargicznemu, a być może, że i drugorzędne stworzenia doświadczają tegoż, ale jeszcze ta okoliczność nie jest dostatecznie zbadaną. Człowiek nie podlega temu. A jednak między wrodzonym instynktem i silną wolą człowieka istnieje taki związek, że ostatnia wprawiając się ciągle do czegokolwiek, nabywa z czasem wszystkich warunków pierwszego i sprowadza rezultaty, które na pierwszy rzut oka zdają się być zupełnie przeciwne zasadom natury. Do podobnego rezultatu potrafiła już dójść sekta indyjska Jogis, która nabyła zdolności pogrążania się we śnie na kilka tygodni, a nawet i miesięcy. Zasady ich wiary pomagają im w tem. Postanawiają milczeć, siedzieć nieruchomie i o niczém nie myślić. W czasie tak ascetycznego życia mieszkają w grotach, nie piją wody, a tylko spirytusowe napoje. Ascetyzm ten nazywający się raja-joga, ma 8 stopni—a mianowicie: jama to jest dobroć i spokój, który trzeba zachować w rozmaitych wypadkach; nijama czystość, cierpienie i poświęcenie się; azana: zmuszanie się do wstrzymania oddechu; pranajama przejęcie się wyrazami świętemi bez dźwięku i oddechu, które nabywają się przez podernięcie języka i czasowe powstrzymanie oddechu; protiagara: skrócenie końca nosa; dgarano: wciąganie na dwie godziny języka do gardła; dgiana: powstrzymanie się od wszelkich życiowych czynności na dobę i Samadgi: powstrzymanie oddechu na 12 dni. Stopniowanie to ułatwia im pogrążenie się w sztucznym śnie. Mac-Gregoire przytacza następne zdarzenie. Pewien fakir chwalił się, że może przeżyć 6 tygodni, nic nie pijąc i nie jedząc. Rundżit-Sing chciał się przekonać o tém i wsadził go do paku w siedzącéj pozycji. Pak postawiono w oranżerji i dzień i noc zmieniała się straż. Czterdzieście dni tak przesiedział fakir i sam Rundżit-Sing odbił pak. Fakir siedział i miał twarz zakrytą chusteczką. Ciało jego było ciepłe, ale puls nie bił. Oblano go ciepłą wodą i natarto ciepłą oliwą. Powoli przychodził fakir do siebie; nagle zerwał się i był zupełnie zdrów. Doświadczenie to robiono przy licznych świadkach.

— W Europie stałe wojsko wynosi 3,712,000 żołnierzy, nieliczac floty, któraby do 4 miljonów podniosła liczbę wojska. Rocznie wychodzi na utrzymanie jego 621 miljon rs.

— Niedawno próbowano we Francji sposobu przedziurawienia granitu za pomocą brylantu. W godzinę przewiercono w granicie otwór głęboki na 4 stopy, wówczas kiedy zwyczajnym sposobem zabierało to dwa dni czasu.

— Ażeby ułatwić staruszkom zawlekanie igieł, co im z taką trudnością przychodzi, wymyślono w Anglji igły oszlifowane z boku koło uszka, tak że nitka prędko w nią trafia.

— O sześć mil od miasta Manzanillo (w Mexyku), odkrył się znowu wulkan, który niepokoi w najwyższym stopniu mieszkańców. Wybuch był tak silny i tak niespodziany, że zaniósł rzekę Armerio piaskiem, błotem i kamieniami na 100 stóp wysoko. Bieg wody zatrzymał się i z tego powodu woda zalała na przestrzeni kilka wiorst łąki, rolę i mieszkania. Krater odkrył się na pagórku wznoszącym się o 150 stóp nad poziom rzeki Armerio. Wybuch coraz się powiększa, niebezpieczeństwo się wzmaga i zaczyna trwożyć i niepokoić najodważniejszych. Przez kilka dni dawał się słyszeć huk podobny do grzmotu i co chwila czuć było wstrząśnienia.

— W Berlinie skazano niedawno na trzy lata do domu poprawy kucharza Loder, który w przeszłym roku otruł 90 żydów morfiną podaną w kawie. Z badań sądowych okazało się, że kucharz chciał tylko pożartować i widzieć jak 90 ludzie będzie biegać, stękać i wyrzucać przyjętą truciznę. Wiadomo już, że żaden z otrutych nie umarł.

— Dnia 12 (24) kwietnia o godzinie 10-éj z rana, trwało w Bolonji kilka sekund trzęsienie ziemi w kierunku ze wschodu na zachód, we dwie minuty powtórzyło się drug.e, ale słabsze.

— Liebig oświadczył na ostatniem posiedzeniu w Monachjum, że dotąd sądzono, iż powietrze jest jedynem źródłem kwasorodu, którém każde stworzenie oddycha. Obecnie wynalazł on nowy przyrząd,na który król bawarski ofiarował ze swojéj własnéj szkatuły 1,000 guldenów, za pomocą którego przekonał się, że u mięsożernych istot, których pokarm przepełniony w większéj ilości azotem, dobywa się więcéj kwasorodu od wody, która w skutek nowych połączeń chemicznych rozkłada się na dwa swoje pierwiastki. Kwasoród wody służy do utworzenia kwasu węglowego, a wodoród wychodzi z oddechem. Jest to nowe odkrycie, które może nam dać poznać proces trawienia. W praktycznem zastosowaniu posłuży przy wodném i djetetyczném leczeniu.

— W Monachjum rozdają co rok służącym, którzy się odznaczają pracowitością i wiernością srebrne i złote medale. W tym roku rozdano kobiétom pięć złotych i 8 srebrnych medalów, mężczyznom zaś tylko dwa.

— W Pompei odkopano niedawno odcisk ciała ludzkiego przykrytego popiołem. Popiół stwardniał a na nim został odcisk każdego rysu, każdego włoska, każdéj części ubrania.

— W zachodnim Stanie Tenessee w Ameryce, kobiety zaczęły żuć tytuń i zwyczaj ten tak się rozpowszechnił, że dzieci nawet, naśladują starszych. Nie można jednak tego nazwać żuciem, ponieważ płeć piękna kładnie do ust mokrą łuczyweczkę posypaną tabaką, którą trzymają w ustach póki nie wysmokczą. Inne znowu sypią do szmatki szczypkę tabaki i związawszy ją żują. Nareszcie niektóre napełniają usta tabaką i smokczą jak przysmaczki. Panny idące na pensję biorą z sobą ten specjał.

— W Gotha umarła wiedawno 80-letnia staruszka, która mając lat 60 olsnęła, w pięć lat potém straciła słuch, mając lat 70 straciła mowę i nakoniec w roku przeszłym zwarjowała.

— W Londynie ma się jakoby zawiązać filantropiczna sekta, któréj członkowie obowiązani będą stawać przy łożu umierających i dawać im do oddychania narkotyczne płyny, mające przynosić ulgę w cierpieniach przedśmiertnych.

— Dość liczne towarzystwo kobiet i mężczyzn wracało niedawno z jednego wieczora w Marsylji. Pewien młody człowiek prowadził pod rękę młodziutką panienkę. Wtém deszcz lunął jak z wiadra i wkrótce uderzył piorun. Młody człowiek nagle uczuł jakieś silne wstrząśnienie obejrzał się na swoją towarzyszkę i jakież było jego zadziwienie, gdy postrzegł ją bez odzienia. Piorun uderzył w stalki krynoliny i spalił suknię. Oto jeszcze jeden dowód jak niedorzeczném jest, a w wielu razach i niebezpieczném noszenie tych potwornych krynolin! Wiadomo, że stal jest doskonałym przewodnikiem elektryczności.

— Dnia 26 kwietnia w Barcelonie zgorzał cyrk, który nazywano teatrem Ristori. Wszystko stało się pastwą pożaru. Straż ogniowa przybyła za późno i ratowała przyległe domy. Przyczyna pożaru niewiadoma.

— Konstanty Say fabrykant paryzki po otrzymaniu orderu legji honorowéj zwołał swoich robotników i powiedział im, że chcąc wynagrodzić ich pracę będzie płacić każdemu robotnikowi który w fabryce jego przebył lat 15— oprócz pensji 500 fr. i dodał, że wkrótce ogłosi im dalsze postanowienie swoje. Jakoż w kilka dni Say zwołał ich znowu i oznajmił, że przeznacza 500 fr. tym którzy u niego przebędą 15 lat bez przerwy lub 20 w pewnych przestankach, nadto dożywotnią pensję 300 fr. tym, którzy przebędą u niego 20 lat bez przerwy lub 25 z przerwą, pod warunkiem, że i nadal pozostaną na jego fabryce; daléj, że pensja 300 fr. powiększoną będzie o 500, jeżeli robotnik nie będzie mógł pracować dla starości lub przez chorobę. Dziś Say ma w swym zakładzie 480 robotników, którzy przesłużyli u niego od 15 do 28 lat.

— Niemieckie gazety przepełnione są szczegółami o wyścigach psich, które miały miejsce w Weronie na drugi dzień świąt. Ogólną uwagę zwrócił na siebie „Pfeffer" malutki piesek feldmarszałka hrabiego Stadiona, który jak tylko go wypuszczono, piszcząc i szczekając dobiegł pierwszy do swego pana, niezważając na przeszkody i jadło,które dla nich rozstawione było, a które nie jednego psa w pół drogi zatrzymało.

— W Gietyndze odbył się niedawno sąd nad pewną dziewczyną, która pogryzła w domu u państwa gdzie służyła, meble, firanki, bieliznę i t. d., za co była przez nich oskarżoną. Z początku sądzono, że gryzą szczury, ale złapano ją raz na gorącym uczynku. Z badań sądowych okazało się, że będąc jeszcze dzieckiem gryzła wszystko co tylko jéj wpadło w ręce. Sąd ją uniewinnił, uznając to za monomanję.

— Dnia 10 kwietnia umarł we Florencji uczony optyk i astronom Giovanni-Batista-Amici. Urodził się on w Modenie r. 1789; od młodości trudnił się wyrobem astronomicznych narzędzi. Przez kilka lat był profesorem matematyki w uniwersytecie w Modenie, a od roku 1831 dyrektorem tamecznego obserwatorjum. Tam wzbogacił on astronomję ważnemi odkryciami i obserwacjami; opisał podwójne gwiazdy, porobił nowe odkrycia na północnym i południowym odcinku słońca i t. d. Ale największą zasługą Amici było wynalezienie i udoskonalenie narzędzi optycznych. Na początku tego wieku urządził już wielki teleskop z elektryczném zwierciadłem dla zmniejszenia powietrznéj aberracji. W liczbie wielu wynalezionych, przez niego narzędzi optycznych, na szczególniejszą zasługuje uwagę, achromatyczny mikroskop za pomocą którego można śledzić krążenie soków w roślinach, tajemnicę ich zapładnania się i infuzorje. Wszystkim akademiom których był członkiem, udzielał rezultaty swoich badań. W ostatnich latach życia swojego Amici przedsięwziął urządzenie wklęsłego zwierciadła o 5 średnicach i na ten cel udzielono mu laboratorjum w odlewni dział w Padwie.

— Pewien włościanin z Oberwalden w Szwajcarji, sprzedał siano stojące w kwadratowych stogach z warunkiem, że za pierwszą kwadratową stopę siana weźmie jedno ziarno ryżu, za drugie dwa, za trzecie trzy i tak daléj. Przy rozliczeniu się okazało, że trzeba zapłacić 13,014,398,431,980 ziarn, co uczyni do 7,666,136,855 centnarów, czyli licząc po 20 centimów funt., wypadnie 153,322,037,101 fr.

— Dnia 10 marca rozkupiono w dzień zaślubin księcia Walji 225,000 egzempl. „Daily Telegraph." Każdy numer kosztuje 1 penny, a więc mieszkańce Londynu na jedną gazetę wydali w tym dniu 937 funt. szterl., czyli 6,550 rs.

— Jeden dowcipny i cierpliwy rachmistrz zrobił następujące wyliczenie, na zasadzie którego proponuje, ażeby rok bieżący 1863 nazwać rokiem dziewięciu. Dodawszy dwie pierwsze cyfry 1 i 8, jak również dwie ostatnie 6 i 3, otrzymamy jednostajną summę 9. Dodawszy dwie pierwsze cyfry do dwóch ostatnich będziemy mieli 81, a zsummowawszy dwie te liczby otrzymamy 9. Z drugiéj strony odjąwszy 18 od 63 otrzymamy reszty 45, a połączenie dwóch tych liczb da nam znowu 9. Pomnożywszy na siebie cztery liczby składające rok 1863, otrzymamy w iloczynie 144, a dodawszy te trzy ostatnie liczby, będziemy mieli 9. Dodawszy do siebie 4 liczby 1, 8, 6 i 3 otrzymamy summę 18, któréj dwie cyfry dodane do siebie dadzą nam 9. Podzieliwszy 1863 na 9, otrzymamy w ilorazie 207, a te trzy liczby dodane do siebie złożą się znowu w magiczną całość 9. Podzieliwszy jeszcze 63 na 18, w ilorazie otrzymamy 3, a w reszcie 9. Kombinacje podobne dają się posuwać do nieskończoności.

— Berlin posiada obecnie cztery księgarnie zajmujące się wyłącznie wypożyczaniem książek klassom robotniczym, i liczące w ogóle 18000 tomów. W przeciągu roku upłynionego liczba osób, które brały książki do czytania, wynosiła 4,311.

— Według najnowszych statystycznych obliczeń, Niemcy mają większą liczbę zakładów dla obłąkanych i idjotów niż każde inne Europejskie państwo, liczą mianowicie 157 zakładów dla obłąkanych a 16 dla idjotów. Po Niemczech pierwsze w tym względzie miejsce zajmuje Francja, w któréj istnieje 110 zakładów podobnego rodzaju, potém następuje Anglja, licząca 81 zakładów, w których znajdują przytułek obłąkani i idjoci. Środkowe miejsce zajmuje Belgja z 52 zakładami. Najmniejsza liczba przypada na państwa południowéj Europy: Hiszpanja posiada ich tylko 7, Portugalja 4, Grecja 3, Turcja 2.

— W Bayonnie we Francji, w departamencie Niższych Pyreneów zmarł na dniu 7 kwietnia w szpitalu pewien Simon Martin, liczący wieku 110 lat i 8 miesięcy. Aż do ostatniéj chwili cieszył się czerstwem zdrowiem i nie pamiętał, ażeby kiedykolwiek był chorym. Władze jego umysłowe zaczęły słabnąć dopiéro w ostatnim roku jego życia, ale pomimo to miał ciągle doskonały apetyt i był nadzwyczaj wesołym. Utrzymywał się z pracy rąk swoich bez przerwy aż do 98-go roku życia. Licząc już 109 lat, tańczył jeszcze znany taniec Saut-basque, któremu rzeźko przyśpiewywał, w przytomności licznego tłumu ciekawych, którzy się zebrali umyślnie, ażeby być świadkami tańca przeszło stuletniego staruszka.

— Czytamy w dzienniku Illustrated News of the World, że pewien Francuz zrobił odkrycie,iż w najgłębszym zakątku skorupy zwyczajnego ślimaka znajduje się mały biały pęcherzyk napełniony galaretowatą i tłustą substancją. Ten płyn zgęstniały ma posiadać własność nierozpuszczalnego cementu, tak, że spojone nim kawałki potłuczonych naczyń szklannych lub porcelanowych po wysuszeniu trzymają się mocniéj w sklejeniu niż w nieuszkodzonych częściach.

— Dla miłośników załączamy tłumaczenie wszystkich tytułów króla Birmanów, z którym chyba chińscy mandaryni mogą się ubiegać o lepsze. Tytuł całkowity jest następujący: „Jego najsławniejsza i najdostojniejsza mość, pan Tshaddonu, król słoniów, pan wielu białych słoniów, właściciel kopalni złota, srebra, rubinów, ambry i szlachetnego serpentynu, zwierzchni władca państw Thunaparanty i innych wielkich królestw i krajów i wszystkich wodzów noszących parasole; podpora religji, mocarz pochodzący od słońca, władca życia i wielki szafarz sprawiedliwości, który nosi zaszczytne jaśniejące blaskiem miano w trzech światach: króla królów, władcy niezmierzonych państw i najwyższéj mądrości i wielkiego króla sprawiedliwości."

— W Paryżu wkrótce robić będą ciekawe próby oświecenia elektrycznego. Mają oświecić aleję cesarzowéj, ustawiając przybory na platformie Łuku tryumfalnego, skąd będą padać promienie w dowolnym kierunku. Doświadczenia te robić będą przez dwa wieczory i to da możność przekonać się czy oświecenie to jest korzystnem lub nie.

O G Ł O S Z E N I A.

Россійское общество застрахованія капиталовъ и доходовъ утвердило меня своимъ агентомъ съ довѣріемъ заключать страхованія и принимать въ уплату преміи, назначивъ кругомъ дѣйствій моихъ городъ Минскъ съ губерніею.

Извѣщая объ этомъ для всеобщаго свѣдѣнія, считаю долгомъ присовокупить, что упомянутое общество, утвержденное по Высочайшему повелѣнію въ 1835 году, имѣетъ капиталовъ: основнаго 1,000,000 руб. сер. и резервнаго 1,534,027 руб. сер. каковыя суммы достаточны для покрытія всѣхъ принимаемыхъ обществомъ страхованій и должны служить къ удостовѣренію въ сохранности внесенныхъ денегъ.

Для примѣра слѣдуетъ при семъ короткое извлеченіе ежегодныхъ премій, уплачивающихся страхователемъ до конца жизни его съ 1,000 руб. застрахованнаго капитала, выдаваемаго обществомъ послѣ смерти страхователя.

Лѣта страхователя.	Ежегодная премія. Руб.	Коп.	Лѣта страхователя.	Ежегодная премія. Руб.	Коп.
20	18	50	40	31	80.
25	20	70	45	38	—
30	23	60	50	46	20.
35	27	10	55	57	20.

Страхователи, лѣта которыхъ выше или ниже означенныхъ данныхъ, плотятъ соразмѣрно съ возрастомъ.

Изъ этого явствуетъ, что желающій оградить жену и дѣтей, или какое либо другое лицо отъ лишеній, могущихъ постигнуть ихъ по смерти его, если онъ внесъ соразмѣрно возрасту своему рублей 30, 40 или 50 чрезъ этотъ небольшой взносъ пріобрѣлъ уже увѣреніе, что наслѣдники его получатъ 1,000 руб. даже въ такомъ случаѣ, когда смерть его страхователя, послѣдуетъ на другой день послѣ взноса первой преміи.

Уплата со стороны общества воспослѣдуетъ въ три мѣсяца послѣ представленія документовъ, свидѣтельствующихъ о томъ, что смерть страхователя послѣдовала не въ слѣдствіе самоубійства.

Сверхъ обыкновеннаго страхованія жизни на капиталы отъ 550 до 10,000 руб. и другаго — отъ 500 руб. (похоронныя деньги) общество учредило разнаго рода страхованія капиталовъ и пенсій, которыя по своимъ выгодамъ вполнѣ должны удовлетворять разнообразныя потребности публики.

А яснѣе всего доказываетъ полѣзное учрежденіе застрахованія, что общество въ теченіи 27 лѣтняго существованія заплатило наслѣдникамъ умершихъ 784 лицъ обоего пола 2,732,169 руб. 96 коп. сереб. каковая сумма по большей части составляла единственное средство къ пропитанію вдовъ и сиротъ.

Подробныя свѣдѣнія во всѣхъ отношеніяхъ, касающихся застрахованія, можно получать ежедневно въ губ. городѣ Минскѣ на высокомъ рынкѣ въ домѣ купца Дельпаце у агента общества Реймерса.

Н. РЕЙМЕРСЪ. 2—324

Assekuracyjne Towarzystwo Rossyjskie, zabezpieczenia kapitałów i dochodów, przyznało mię swoim Agentem, z upoważnieniem zawierania assekuracij i przyjmowania opłaty premij.

Podając o tém do wiadomości ogólnéj, mam sobie za obowiąek dodać, że pomienione Towarzystwo, utwierdzone z Najwyższego rozkazu w 1835 roku, posiada kapitału stałego 1,000,000 rubli srebrem i zapasowego 1,534,027 rub. sr. Takowe summy są dostatecznemi dla pokrycia wszystkich, przyjmowanych przez Towarzystwo assekuracij i służą zupełnem ubezpieczeniem, całości wniesionych pieniędzy.

Dla wzoru następuje niżéj, krótki wyciąg każdo-rocznych premij, wnoszonych przez assekuratora do jego zgonu, z 1,000 rubli zabezpieczonego kapitału, wypłacającego się przez Towarzystwo, po zgonie assekuratora.

Lata assekuratora.	Roczna premia. Rub.	Kop.	Lata assekuratora.	Roczna premia. Rub.	Kop.
20	18	50	40	31	80.
25	20	70	45	38	—
30	23	60	50	46	20.
35	27	10	55	57	20.

Assekuratorowie mający lat więcéj, lub mniéj od pokazanych we wzorze, płacą stosownie do wieku.

Ztąd wynika, że życzący zabezpieczyć żonę i dzieci, lub jakąkolwiek inną osobę od niedostatku, mogącego ich dotknąć po jego śmierci, jeżeli on wniósł stosownie do wieku swego 30, 40 lub 50 rub., przez ten mały wniosek nabył już pewności, że spadkobiercy jego otrzymają 1,000 rub., nawet w takim razie, jeżeliby zgon assekuratora nastąpił w drugim dniu po wniesieniu pierwszéj premji.

Wypłata ze strony Towarzystwa nastąpi we trzy miesiące od przedstawienia dokumentów, poświadczających o tém, że assekurator zakończył życie, nie skutkiem samobójstwa.

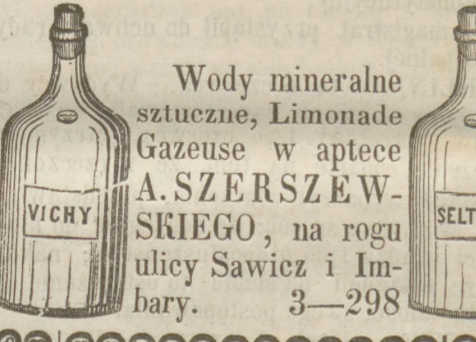
Oprócz zwyczajnego assekurowania życia na kapitały od 550 do 10,000 r. i drugiego od 500 rub. (pogrzebowe pieniądze), Towarzystwo ustanowiło rozmaitego rodzaju assekuracje kapitałów i dożywotnéj gaży; które dla swoich korzyści, aż nadto powinny zadosyć uczynić wszelkim wymaganiom publiczności.

Najwyraźniejszym dowodem użyteczności instytucji assekuracyjnéj służy to, że Towarzystwo, w ciągu 27 lat exystencji swojéj, wypłaciło spadkobiercom 784 obojéj płci osób, 2,732,169 r. 96 k. sr., jakowy kapitał, służył jedynym środkiem, do utrzymania się wdów i sierot.

Obszerniejsze wiadomości, tyczące się wszystkich szczegółów assekuracji, można otrzymać w każdym razie, u agenta Towarzystwa, Rejmersa, w gubernskiém mieście Mińsku, przy wysokim placu, w domie kupca Del-Pace.

M. REJMERS. 2—324

TRZY POKOJE, pięknie umeblowane do najęcia miesięcznie w domu Zawadzkich na Bernardyńskim zaułku. Wiadomość u stróża. 3—316

UWIADOMIENIE.

MAGAZYN KURLANDZKI przy ulicy Wielkiéj w domu W-go Bobana.

Otrzymał oprócz nowości mody, nowy transport Płótna fabryk holenderskich i krajowych od Rs. 20 do 60. Gotową męzką bieliznę najnowszego kroju i szycia. Dywany fabryk angielskich rozmaitego rozmiaru. Okrycia jedwabne dla Dam, pod nazwaniem: Talmy i Paletoty. Barege czarny i t. d. 2—330

U półkownikowéj narwskiego pieszego półku baronowéj Dellingshausen w domu byłym półkownika Kandaurowa, przy koszarach ignacowskich sprzedają się:
1) Fortepiano o 7-iu oktawach.
2) Kocz na 3 osoby.
3) Sanie wielkie podróżne.
4) Sanie inne.
5) Meble palisandrowe. 3—322

Traktjer A. Jodki

istniejący uprzednio w domu Gurklejta naprzeciw Remizy, przeniesiony został od 18 maja b. r. do domu b. Gutta, teraz JW. hr. Tyzenhauza przy ulicy Zamkowéj. Zaleca się obecnie dogodniejszym lokalem, w którym urządzony oddzielny pokój z osóbnym wchodem dla dam, bądź dla osób życzących familijnie uczęszczać na śniadania, kolacje i obiady do rzeczonego zakładu.

ANTONI JODKO. 2—325

MIESZKANIE z meblem wypuszcza się do Ś. Michała na Skopówce. Dowiedzieć się można w księgarni WP. Zawadzkiego. 3—287

PIERŚCIONKI GALWANICZNE

Zajmując się od wielu lat śledzeniem skutków elektryczności galwanicznéj w rozmaitych cierpieniach, zwróciłem nakoniec moją uwagę na pierścionki galwaniczne, które się znajdują w magazynach galanteryjnych i powszechnie zalecane bywają od bolu zębów, migreny, kłócia w uszach i od reumatyzmu. Po uczynionych próbach, za pomocą najczulszych galwanometrów okazało się, że te pierścionki zaledwie okazują niejakiś ślad elektryczności. Pan Beckerel w swojém dziele o elektryczności, daje pierwszeństwo przyrządowi p. Geffe, takowy przyrząd miałem zręczność widzieć i skład onego dokładnie poznać. Ze względu na skład elementów tego przyrządu, kazałem zrobić podług mojego pomysłu pierścionki galwaniczne, i robotę takowych poruczyłem uskutecznić najlepszym jubilerom, a skutek pomyślny takowéj roboty okazał się w niektórych wyżéj wymienionych cierpieniach a nawet i w bolu nerwowym twarzy (prosopalgia faciei). O wyraźnem zaś działaniu takowych pierścionków, można przekonać najbardziéj niedowierzające osoby, sposobem następnym: włożyć 5 lub 6 takich pierścionków na palec pierścieniowy ręki; zanurzyć rękę z pierścieniami do szklanki letniéj wody lekko okwaszonéj octem winnym, po upływie kilku minut daje się czuć wyraźne szczypanie na palcu z lekkim kurczem onego; wszelka więc wątpliwość miejsca tu mieć nie może. Pierścionki galwaniczne udzielają się potrzebującym osobom za umiarkowaną cenę.

Doktor K. MALESZEWSKI. 2—317

Продается МЕБЕЛЬ и отдается въ наемъ квартира изъ 6 комнатъ, кухни и пр. на Антокольской улицѣ, противъ Сапѣжинскаго сада въ д. Карпушки, у полковника Берга. 3—332

SZPRYCOWANIE I PIGUŁKI Z ROŚLINY MATICO.

P. Grimault et Comp. Aptekarzy w Paryżu.
Nowe lekarstwo, przyrządzone z liści peruwjańskiego drzewa zwanego Matico, leczy szybko i radykalnie zaniedbane słabości blenorargji i najuporczywsze rzerzączki. Użycie tego lekarstwa nie zostawia po sobie nigdy niebezpiecznych następstw, jakiemi są: zwężenie kanału i nabrzmienie kiszek. Od chwili pojawienia się tego środka najsławniejsi lekarze paryzcy pp. Cazenave, Puche i Ricord, wszelkich innych lekarstw swym chorym przepisywać zaprzestali. Szprycowanie z Matico używa się w początkach słabości, Pigułki zaś w wypadkach chronicznych i zadawnionych, którym ani Balsamem Kopaiwy ani Kubebą, ani siarczanem cynku, saletrzanem srebra lub siarczanem miedzi zapobiedz nie było możności.

Składy główne: w Warszawie dla pp. aptekarzy u p. Gallego ulica Podwale N. 482 dla pp. aptekarzy, w Wilnie u p. Chróścickiego, we Lwowie u Ruckera pod srebrnym orłem i w Krakowie w aptece p. Molędzińskiego pod Barankiem. 3—307

W APTECE
A. Szerszewskiego

otrzymano rozmaite Gutta-perchowe medyczne narzędzia, jak to: Bandaże, klysopompy, akustyczne trąbki, respiratory, Taftę angielską i t. p. 4—299

Прибывшіе въ Вильно съ 27 по 29 мая 1863 г.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКІЙ. Пом.: Ѳад. Грегоровичъ, Ярославъ Табенскій, Альбертъ Умястовскій, студенты: Романъ Верцинскій, Влад. Цѣхановичъ, Игн. Гордзялковскій, Ѳеоф. Пржевлоцкій съ женою, сынъ губ. секр. Михаилъ Оскерко, Чеславъ Рымтовтъ, Конст. Цѣхановецкій съ семейст., г-жи: Паулина Кондратовичъ, Софія Ушинская, Анеля Гертикъ, Софія Милейко, Анна Оскерко, кандидатъ С.-Петерб. универ. Мих. Лепковскій.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКІЙ. Пом.: Антонъ Комаръ, Бенедиктъ Колышко, тит. сов.: Самаринъ и Богомоловъ, ротм. генеральнаго-штаба Кладущевъ.

Przyjechali do Wilna od 24 do 29 maja 1863 r:

HOTEL NISZKOWSKI. Obyw.: Tadeusz Hreborowicz, Jarosław Tabenski, Albert Umiastowski, studenci: Roman Wierciński, Wład. Ciechanowicz, Ign. Gordziałkowski; Teofil Przewłocki z żoną, syn. gub. sekr. Michał Oskierko, Czesław Rymtowt, Konst. Ciechanowiecki, panie: Paulina Kondratowicz, Zofja Uszyńska, Aniela Hertig, Zofja Miłejko, Anna Oskierko, kandydat St.-Petersb. uniwer. Mich. Lepkowski.

HOTEL POZNAŃSKI. Obyw.: Antoni Komar, Benedykt Kołyszko, radca hon.: Samarin i Bohomołow, rotm. jeneralnego sztabu Kładuszczew.

Дозволено Ценсурою. 29 Мая 1863 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.